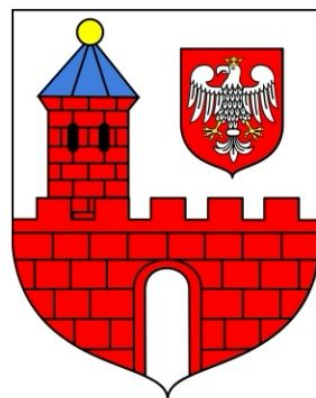

GMINA BOLESŁAWIEC

STRATEGIA GMINY BOLESŁAWIEC NA LATA 2026-2036

INSTYTUT
BADAWCZY **IPC**

2026

Spis treści

1. WSTĘP	3
2. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	4
2.1. STREFA SPOŁECZNA	4
2.2. STREFA GOSPODARCZA	8
2.3. SFERA PRZESTRZENNA	11
3. WYZWANIA ROZWOJU GMINY BOLESŁAWIEC	15
4. WIZJA ORAZ CELE ROZWOJU GMINY BOLESŁAWIEC	18
5. PRIORYTETY ORAZ KIERUNKI ROZWOJU DZIAŁAŃ GMINY BOLESŁAWIEC	25
6. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY BOLESŁAWIEC	39
6.1. STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ GMINY BOLESŁAWIEC WRAZ Z ROLĄ I HIERARCHIĄ JEDNOSTEK OSADNICZYCH	39
6.2. SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH NA OBSZARZE GMINY BOLESŁAWIEC	41
6.3. GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH, W TYM PIESZYCH I ROWEROWYCH	45
6.4. GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	48
7. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE BOLESŁAWIEC	51
8. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	55
9. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY	56
10. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY BOLESŁAWIEC 2026–2036	57
10.1. ZASADY WDRAŻANIA I MONITORINGU	57
10.2. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	58
10.3. WYTYCZNE DLA SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	60
10.4. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	62
11. SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO	66
12. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	76
13. SPIS TABEL I WYKRESÓW	77

1. WSTĘP

Strategia Rozwoju Gminy Bolesławiec na lata 2026–2036 stanowi podstawowy dokument wyznaczający kierunki rozwoju lokalnego w perspektywie długookresowej. Opracowanie zostało przygotowane w oparciu o diagnozę społeczno-gospodarczą oraz analizę uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych, z uwzględnieniem opinii mieszkańców, przedstawicieli lokalnych instytucji oraz liderów społecznych. W procesie planowania uwzględniono także uwarunkowania zewnętrzne oraz potencjał rozwojowy gminy.

Horyzont czasowy Strategii sięga roku 2036, jednak przyjęte kierunki działań uwzględniają również długofalowe trendy rozwojowe wykraczające poza ten okres. Dotyczy to w szczególności zmian demograficznych, rozwoju gospodarczego oraz wyzwań związanych z ochroną środowiska i zmianami klimatu. Szczególne znaczenie dla przyszłości gminy mają kwestie społeczne i ekologiczne, które będą stanowiły jeden z kluczowych obszarów interwencji.

W perspektywie 2036 roku Gmina Bolesławiec zakłada utrzymanie możliwie korzystnej dynamiki rozwoju, w szczególności w obszarze gospodarki lokalnej, przy uwzględnieniu wyzwań demograficznych. Wzrost aktywności gospodarczej oraz poziomu wynagrodzeń mieszkańców będzie sprzyjał zwiększaniu dochodów własnych gminy, co umożliwi realizację inwestycji rozwojowych oraz systematyczną poprawę jakości życia mieszkańców.

Istotnym kierunkiem działań będzie również zwiększenie dostępności usług społecznych oraz rozwój infrastruktury sprzyjającej rekreacji i wypoczynkowi. Działania w zakresie rozwoju turystyki będą realizowane w sposób zintegrowany, w oparciu o współpracę ponadlokalną oraz łączenie potencjałów funkcjonalnych z sąsiednimi gminami.

Wśród kluczowych wyzwań stojących przed gminą należy wskazać proces starzenia się społeczeństwa, konieczność dostosowania systemu usług publicznych do zmieniającej się struktury demograficznej oraz potrzebę wdrażania działań związanych z polityką klimatyczną i poprawą jakości środowiska.

Gmina Bolesławiec zamierza wzmacniać współpracę ponadlokalną, traktując ją jako istotny czynnik rozwoju w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Realizacja założeń Strategii opierać się będzie na partnerstwie, komplementarności działań oraz efektywnym wykorzystaniu dostępnych zasobów i instrumentów wsparcia.

2. Podsumowanie Diagnozy

2.1. Strefa Społeczna

Sytuacja demograficzna Gminy Bolestawiec charakteryzuje się utrwalającym się trendem depopulacyjnym, który stanowi jedno z najważniejszych wyzwań rozwojowych w perspektywie strategicznej. W latach 2017–2024 liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się z 4 083 do 3 815 osób, co oznacza spadek o 6,56%, przy czym tempo ubytku ludności było wyższe niż średnio w województwie łódzkim (-5,27%) oraz w skali kraju (-2,46%). Kluczowym czynnikiem determinującym ten proces pozostaje ujemny przyrost naturalny, który w analizowanym okresie osiągnął wartość -207, wskazując na trwałą przewagę liczby zgonów nad liczbą urodzeń.

Jednocześnie obserwowany jest systematyczny spadek liczby kobiet w wieku rozrodczym, szczególnie w grupie 25–29 lat (spadek o 41,77%) oraz 20–24 lata (spadek o 29,46%), co istotnie ogranicza potencjał reprodukcyjny społeczności lokalnej. W tym samym czasie liczba kobiet w wieku 35 lat i więcej wzrosła o 4,60%, co wskazuje na postępujący proces starzenia się populacji. Wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 198,38 na 1000 mieszkańców w 2017 roku do 239,32 w 2024 roku (wzrost o 20,63%), przy jednoczesnym spadku udziału osób w wieku przedprodukcyjnym (-4,40%) i produkcyjnym (-5,30%).

Prognozy demograficzne do roku 2040 wskazują na dalsze pogłębianie się tych tendencji. Liczba mieszkańców w wieku 0–9 lat może zmniejszyć się o 18,63%, natomiast liczebność grupy 80+ wzrośnie o ponad 94%. Oznacza to rosnące obciążenie demograficzne oraz konieczność dostosowania systemów usług publicznych, w szczególności w obszarze opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, do zmieniającej się struktury wieku mieszkańców.

Pomimo spadku liczby ludności, zasoby mieszkaniowe gminy wykazują stabilny wzrost ilościowy i jakościowy. W latach 2017–2024 liczba mieszkań zwiększyła się z 1 315 do 1 349 (o 2,59%), natomiast liczba budynków mieszkalnych wzrosła o 3,17%. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań zwiększyła się z 130 728 m² do 136 972 m², co stanowi wzrost o 4,78%.

Poprawie uległy również warunki mieszkaniowe mieszkańców. Liczba osób przypadających na jedno mieszkanie zmniejszyła się z 3,10 do 2,83, natomiast liczba osób przypadających na jedną izbę spadła z 0,67 do 0,60. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę wzrosła z 32,0 m² do 35,9 m², osiągając poziom wyższy niż średnia krajowa (32,2 m²) oraz wojewódzka (33,2 m²).

Jednocześnie tempo przyrostu liczby mieszkań oddawanych do użytkowania pozostaje niższe niż w jednostkach porównywalnych, gdzie w latach 2019–2023 odnotowano wzrost o 34,78%, podczas gdy w gminie nastąpił spadek o 4,55%. Dodatkowym ograniczeniem

jakościowym pozostaje niski poziom dostępu do gazu sieciowego – jedynie 2,60% mieszkań w 2023 roku, wobec 30,29% w grupie porównawczej.

Polityka społeczna w gminie realizowana jest w oparciu o lokalną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2024–2028. W latach 2017–2023 odnotowano znaczący spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych, co wynika zarówno z poprawy sytuacji materialnej części mieszkańców, jak i ze zmniejszającej się liczby dzieci w związku z procesami demograficznymi.

Do najczęściej identyfikowanych problemów społecznych należą ubóstwo (21–29 rodzin rocznie), bezrobocie (około 60 osób), niepełnosprawność i choroby przewlekłe (16–39 rodzin), a także bezradność opiekuńczo-wychowawcza, dotycząca od 60 do 93 rodzin rocznie. Zjawisko bezdomności ma charakter marginalny i dotyczy około 1–2 osób rocznie.

Starzenie się społeczeństwa oraz ograniczona dostępność usług wsparcia, takich jak pomoc psychologiczna czy infrastruktura opiekuńcza, mogą jednak w przyszłości zwiększać ryzyko wykluczenia społecznego części mieszkańców.

Życie kulturalne gminy koncentruje się wokół działalności Gminnego Centrum Kultury w Bolestawcu, które realizuje zadania w zakresie animacji społecznej, edukacji kulturalnej oraz integracji mieszkańców. Instytucja ta odgrywa istotną rolę w budowaniu kapitału społecznego, szczególnie w kontekście przeciwdziałania negatywnym skutkom depopulacji i starzenia się społeczeństwa.

Zasoby dziedzictwa kulturowego stanowią ważny element tożsamości lokalnej oraz potencjalny czynnik rozwoju turystycznego. Obiekty zabytkowe oraz lokalne tradycje kulturowe odgrywają istotną rolę w działaniach integracyjnych i promocyjnych, sprzyjając wzmocnieniu więzi społecznych oraz budowaniu pozytywnego wizerunku gminy.

Dostępność infrastruktury sportowej i rekreacyjnej wspiera aktywizację mieszkańców oraz przeciwdziała negatywnym skutkom zdrowotnym wynikającym ze starzenia się populacji. Rozwój oferty rekreacyjnej sprzyja integracji społecznej i poprawie jakości życia mieszkańców.

Podstawową opiekę zdrowotną zapewnia lokalny ośrodek zdrowia, natomiast świadczenia ratownictwa medycznego realizowane są przez zespoły dysponowane na poziomie powiatowym. Pomimo spadku liczby mieszkańców o 6,56% w latach 2017–2024,

wysoki wskaźnik liczby ludności przypadającej na aptekę oraz relatywnie niska liczba porad lekarskich wskazują na niedostateczne dopasowanie systemu ochrony zdrowia do potrzeb mieszkańców, szczególnie na obszarach peryferyjnych.

System edukacyjny gminy obejmuje sieć szkół podstawowych i przedszkoli funkcjonujących w ramach zespołów szkolno-przedszkolnych. W latach 2017–2023 dostępność wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3–5 lat wzrosła do poziomu 885 dzieci na 1000, pozostając jednak poniżej średnich krajowych i regionalnych.

Liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła nieznacznie z 278 w 2017 roku do 280 w 2023 roku, jednak po osiągnięciu szczytu w 2021 roku (315 uczniów) odnotowano spadek o 11,11%. Współczynnik skolaryzacji brutto zmniejszył się z 92,5 w 2019 roku do 88,1 w 2023 roku, co może stanowić konsekwencję postępujących procesów demograficznych.

System bezpieczeństwa publicznego opiera się na współpracy samorządu z Policją, Ochotniczymi Strażami Pożarnymi oraz służbami medycznymi. Na terenie gminy funkcjonuje sześć jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z czego dwie należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

W latach 2019–2023 liczba przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu wzrosła o 49,25%, a przestępstw przeciwko mieniu o 36,08%, choć ich poziom pozostaje niższy niż w jednostkach porównawczych. Jednocześnie liczba pożarów zmniejszyła się o 25% w latach 2018–2024, natomiast interwencje związane z silnymi wiatrami wzrosły o 520%, co wskazuje na rosnące znaczenie zagrożeń klimatycznych.

Aktywność społeczna mieszkańców realizowana jest m.in. poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi w ramach lokalnych programów współpracy. Wsparcie finansowe i pozafinansowe udzielane organizacjom społecznym sprzyja realizacji zadań publicznych oraz wzmocnieniu społeczeństwa obywatelskiego.

Działania te przyczyniają się do zwiększania partycypacji społecznej mieszkańców oraz integracji środowisk lokalnych, stanowiąc istotny element budowania kapitału społecznego gminy w warunkach postępujących zmian demograficznych.

Tabela 1. Czynniki rozwojowe SWOT gminy Bolesławiec w sferze społecznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Poprawiające się warunki mieszkaniowe mieszkańców 2. Wzrost dostępności wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3–5 lat 3. Stabilne funkcjonowanie systemu edukacji podstawowej 4. Spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej 5. Niska skala bezdomności 6. Funkcjonowanie instytucji kultury integrujących społeczność lokalną 7. Rozwinięty system ochrony przeciwpożarowej 8. Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi	1. Postępująca depopulacja 2. Ujemny przyrost naturalny 3. Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i rozrodczym 4. Starzenie się społeczeństwa 5. Odptyw młodych mieszkańców 6. Ograniczona dostępność infrastruktury przedszkolnej 7. Spadek współczynnika skolaryzacji 8. Niedostosowanie infrastruktury ochrony zdrowia do potrzeb mieszkańców 9. Niska dostępność usług wsparcia społecznego
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Rozwój usług społecznych i opiekuńczych dla osób starszych 2. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej i rekreacyjnej 3. Wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi 4. Rozwój inicjatyw integrujących społeczność lokalną 5. Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój usług społecznych 6. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w działaniach integracyjnych	1. Pogłębiający się proces depopulacji 2. Spadek liczby dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym 3. Wzrost obciążenia systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia 4. Ryzyko wykluczenia społecznego osób starszych 5. Ograniczenie zasobów lokalnego rynku pracy 6. Wzrost liczby przestępstw przeciwko życiu i mieniu 7. Rosnąca liczba zdarzeń związanych z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi 8. Niedostosowanie infrastruktury społecznej do zmian demograficznych

2.2. Strefa gospodarcza

Sfera gospodarcza Gminy Bolesławiec charakteryzuje się rosnącą aktywnością przedsiębiorczą mieszkańców, przy jednoczesnym utrzymywaniu się niższego poziomu nasycenia podmiotami gospodarczymi w porównaniu do średnich regionalnych i krajowych. W latach 2017–2024 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców wzrosła z 82,0 do 104,1, co oznacza dynamikę wzrostu na poziomie 24,51%. Tempo to przewyższało wzrost odnotowany w województwie łódzkim (20,85%), powiecie wieruszowskim (22,12%) oraz w skali kraju (22,03%).

Istotnym elementem lokalnej struktury gospodarczej jest sektor mikroprzedsiębiorstw, w szczególności działalności prowadzonych przez osoby fizyczne. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców wzrosła w analizowanym okresie z 66 do 84, co stanowi wzrost o 27,27%. Pomimo pozytywnej dynamiki, poziom ten pozostaje niższy niż średnia krajowa (100) oraz wojewódzka (92), co wskazuje na nadal niewykorzystany potencjał rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

W latach 2017–2024 odnotowano również wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców z 47 do 68 (o 44,68%), przy jednoczesnym wzroście liczby podmiotów wykreślonych z 39 do 55 (o 41,03%). Oznacza to rosnącą rotację przedsiębiorstw i wskazuje na potrzebę działań stabilizujących funkcjonowanie szczególnie najmniejszych podmiotów gospodarczych.

Lokalny rynek pracy w Gminie Bolesławiec w ostatnich latach wykazywał oznaki stabilizacji, choć widoczne są także symptomy ograniczenia dostępności zatrudnienia. W latach 2023–2024 liczba pracujących zmniejszyła się z 1 782 do 1 721 osób, co oznacza spadek o 3,42%.

Struktura zatrudnienia wskazuje na dominującą rolę sektora przemysłowego, który w 2024 roku skupiał 835 osób, stanowiąc 48,52% ogółu pracujących. W sektorze usług zatrudnionych było 619 osób (35,97%), natomiast w sektorze rolniczym 267 osób (15,51%). W analizowanym okresie największy spadek zatrudnienia odnotowano w sektorze rolniczym (-8,87%) oraz usługowym (-6,21%), przy jednoczesnym niewielkim wzroście zatrudnienia w przemyśle (+0,72%).

Dostępność miejsc pracy uległa pogorszeniu – liczba ofert pracy na 1000 mieszkańców zmniejszyła się w latach 2019–2023 z 1,59 do 1,11 (spadek o 30,19%), co wskazuje na malejące możliwości zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.

Pomimo ograniczeń w dostępności miejsc pracy, sytuacja dochodowa mieszkańców uległa poprawie. W latach 2019–2023 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło z 3 728 zł do 5 646 zł, co oznacza wzrost o 51,45%. Jednocześnie dochody budżetu gminy z tytułu udziału w podatku PIT na jednego mieszkańca zwiększyły się z 592 zł do 982 zł (o 65,88%), co może świadczyć o rosnącej aktywności zawodowej oraz poprawie poziomu wynagrodzeń części mieszkańców.

W analizowanym okresie odnotowano również poprawę sytuacji w zakresie bezrobocia. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców zmniejszyła się z 16,42 w 2019 roku do 15,51 w 2023 roku (spadek o 5,54%), osiągając poziom istotnie niższy niż średnia w grupie porównawczej (31,03).

Szczególnie wyraźny spadek dotyczył osób młodych do 25 roku życia – z 4,41 do 1,29 na 1000 mieszkańców (spadek o 70,75%). Zmniejszeniu uległa także liczba osób długotrwale bezrobotnych – z 8,33 do 6,98 na 1000 mieszkańców (spadek o 16,21%).

Możliwości rozwojowe lokalnej gospodarki ograniczane są przez relatywnie niższy poziom dochodów na mieszkańca, które w 2023 roku wyniosły 6 238 zł wobec 6 692 zł w grupie porównawczej. Jednocześnie wysoki udział transferów zewnętrznych w strukturze budżetu gminy (56,1%) wskazuje na znaczną zależność finansową od źródeł zewnętrznych, co może ograniczać samodzielność inwestycyjną samorządu.

Dynamika inwestycji majątkowych w gminie wyniosła 32,04%, pozostając znacząco niższą niż w jednostkach porównawczych (72,03%), co może wpływać na konkurencyjność inwestycyjną gminy oraz zdolność przyciągania nowych przedsięwzięć gospodarczych.

Tabela 2. Czynniki rozwojowe SWOT gminy Bolestawiec w sferze gospodarczej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych 2. Rosnąca aktywność przedsiębiorcza mieszkańców 3. Spadek poziomu bezrobocia, w tym wśród osób młodych 4. Dominująca rola sektora przemysłowego w strukturze zatrudnienia 5. Wzrost przeciętnych wynagrodzeń mieszkańców 6. Rosnące dochody z podatku PIT na mieszkańca	1. Spadek liczby pracujących 2. Ograniczona liczba ofert pracy 3. Spadek zatrudnienia w sektorze rolniczym i usługowym 4. Niższy poziom dochodów na mieszkańca 5. Wysoka rotacja podmiotów gospodarczych 6. Niska dynamika inwestycji majątkowych 7. Znaczna zależność budżetu od transferów zewnętrznych
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Rozwój sektora mikroprzedsiębiorstw 2. Dywersyfikacja struktury gospodarki lokalnej 3. Rozwój działalności usługowej 4. Tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem 5. Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój gospodarczy	1. Pogarszająca się dostępność miejsc pracy 2. Odptyw siły roboczej 3. Niska konkurencyjność inwestycyjna gminy 4. Niestabilność funkcjonowania mikroprzedsiębiorstw 5. Ograniczenie aktywności inwestycyjnej samorządu 6. Ryzyko dalszego spadku liczby pracujących

2.3. Sfera przestrzenna

Sfera przestrzenna Gminy Bolestawiec charakteryzuje się zróżnicowanymi uwarunkowaniami fizycznogeograficznymi oraz znaczącym potencjałem środowiskowym wynikającym z obecności obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Obszar gminy położony jest na styku mezoregionów Kotliny Grabowskiej oraz Wysoczyzny Wieruszowskiej, wchodzących w skład makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej. Zróżnicowanie morfologiczne terenu obejmuje zarówno nieckowate obniżenia związane z osadami wodnolodowcowymi, jak i falistą wysoczyznę morenową osiągającą wysokość od 185 do 195 m n.p.m., przy maksymalnej wysokości wynoszącej 195,5 m n.p.m. Rzeźba terenu obejmuje również dolinę rzeki Proсны wraz z tarasami akumulacyjnymi położonymi od 2 do 12 m nad poziomem rzeki, a także doliny bocznych dopływów oraz wydmy o wysokości od 6 do 10 m, porośnięte kompleksami leśnymi w północno-wschodniej części gminy.

Istotnym elementem struktury przestrzennej gminy jest rozwinięta sieć drogowa stanowiąca podstawę dostępności komunikacyjnej obszaru. W 2019 roku łączna długość dróg gminnych i powiatowych wynosiła 157,99 km na 100 km² powierzchni, natomiast w 2023 roku wskaźnik ten uległ zmniejszeniu do poziomu 151,99 km/100 km², co oznacza spadek o 3,80%. Pomimo tej tendencji gmina nadal charakteryzuje się wyższą gęstością sieci drogowej niż średnia w grupie porównawczej, która w 2023 roku wyniosła 116,33 km/100 km². Wysoki poziom dostępności infrastruktury transportowej sprzyja mobilności mieszkańców oraz dostępności usług publicznych, jednak obserwowany brak istotnych inwestycji modernizacyjnych może w przyszłości ograniczać efektywność systemu komunikacyjnego.

W zakresie infrastruktury teleinformatycznej gmina wykazuje relatywnie wysoki poziom dostępności usług szerokopasmowych. W pierwszym kwartale 2025 roku dostęp do Internetu szerokopasmowego obejmował 91,05% punktów adresowych na terenie gminy. Jednocześnie 4,48% adresów pozostawało poza zasięgiem infrastruktury telekomunikacyjnej, co wskazuje na utrzymujące się ryzyko wykluczenia cyfrowego w części obszarów peryferyjnych. Dominującą technologią dostępu do Internetu jest światłowód, stanowiący 79,81% wszystkich połączeń szerokopasmowych, podczas gdy technologie miedziane odpowiadają za 14,09%, a technologie radiowe FWA za 6,10%. Ograniczeniem pozostaje funkcjonowanie jednej stacji bazowej obsługującej technologie 2G, 3G i 4G przy jednoczesnym braku infrastruktury umożliwiającej dostęp do sieci 5G, co może wpływać na możliwości rozwoju usług cyfrowych i działalności gospodarczej opartej na nowoczesnych rozwiązaniach technologicznych.

Istotnym komponentem sfery przestrzennej są zasoby środowiskowe oraz formy ochrony przyrody. Udział powierzchni obszarów cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną w powierzchni gminy utrzymywał się w latach 2019–2023 na stabilnym poziomie około 36,7%, przy czym w 2019 roku wynosił 36,8%. Wartość ta pozostaje znacząco wyższa niż średnia w grupie porównawczej, wynosząca od 20,5% do 20,7%, co oznacza, że udział terenów chronionych w gminie jest wyższy o blisko 16 punktów procentowych. Na terenie gminy występują m.in. obszary objęte Obszarem Chronionego Krajobrazu Dolina Prosny, który pełni funkcję korytarza ekologicznego o wysokiej bioróżnorodności, a także użytek ekologiczny o powierzchni 1,02 ha zlokalizowany w miejscowości Chróscin, ustanowiony w celu ochrony cennych siedlisk bagiennych.

Stopień lesistości gminy w latach 2019–2023 utrzymywał się na stabilnym poziomie 20,3%, pozostając poniżej średniej dla jednostek porównawczych wynoszącej 27,6%. Największe kompleksy leśne zlokalizowane są w północnej części gminy, w obrębach Żdźary, Chróscin oraz Mieleszyn. Poza tymi obszarami występują jedynie niewielkie enklawy leśne, głównie na krawędziach doliny rzeki Prosny, co wskazuje na fragmentaryczny charakter terenów zieleni wysokiej oraz ograniczoną ciągłość ekologiczną krajobrazu.

Sieć hydrograficzna gminy koncentruje się wokół rzeki Prosny oraz jej dopływów, takich jak Wesota i Małgorzatka, które tworzą rozległe tereny podmokłe i zalewowe. Ograniczona retencja wodna podkreśla potrzebę ochrony korytarzy ekologicznych doliny rzecznej oraz zwiększania zdolności retencyjnych środowiska naturalnego. Uzupelnieniem zasobów wodnych jest niewielki zbiornik zaporowy w Bolestawcu o powierzchni 1,34 ha, pełniący funkcje rekreacyjne i sprzyjający lokalnej aktywności wypoczynkowej.

Walory przyrodnicze krajobrazu tworzą mozaikę ekosystemów obejmującą kompleksy borów sosnowych w północnej części gminy oraz wilgotne łąki i szuwary w dolinie Prosny, stanowiące siedliska licznych gatunków fauny i flory, w tym gatunków objętych ochroną. Jakość powietrza w 2024 roku utrzymywała się na dobrym poziomie – średnie stężenia pyłu PM₁₀ wynosiły 18,6 µg/m³, PM_{2,5} – 10,6 µg/m³, natomiast benzo(a)pirenu – 0,50 ng/m³, co wskazuje na brak przekroczeń dopuszczalnych norm środowiskowych w zakresie głównych zanieczyszczeń powietrza.

W zakresie infrastruktury energetycznej dostawa energii elektrycznej opiera się na krajowym systemie elektroenergetycznym z wykorzystaniem linii średniego napięcia 15 kV oraz napowietrznej linii 110 kV w północnej części gminy. Jednocześnie w 2024 roku nie realizowano programów związanych z rozwojem odnawialnych źródeł energii. Na terenie gminy brak jest również rozwiniętej sieci gazowej – zaopatrzenie w gaz realizowane jest głównie poprzez dystrybucję gazu LPG przez podmioty prywatne.

Tabela 3. Czynniki rozwojowe SWOT gminy Bolestawiec w sferze przestrzennej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Dobrze rozwinięta sieć drogowa 2. Wysoki poziom dostępu do Internetu szerokopasmowego 3. Rozwinięta infrastruktura światłowodowa 4. Znaczący udział obszarów objętych ochroną przyrody 5. Występowanie cennych przyrodniczo obszarów krajobrazowych 6. Stabilny poziom lesistości 7. Dobra jakość środowiska naturalnego	1. Pogarszający się stan części infrastruktury drogowej 2. Brak dostępu do nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej 3. Ograniczona liczba stacji bazowych telefonii komórkowej 4. Niski poziom lesistości w odniesieniu do otoczenia 5. Fragmentaryczny charakter terenów leśnych 6. Ograniczona retencja wodna 7. Brak rozwiniętej sieci gazowej 8. Niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej 2. Możliwość zwiększenia retencji wodnej 3. Rozwój odnawialnych źródeł energii 4. Wykorzystanie walorów przyrodniczych dla rozwoju turystyki i rekreacji 5. Rozbudowa infrastruktury technicznej 6. Wzmacnianie ciągłości korytarzy ekologicznych	1. Postępująca degradacja infrastruktury technicznej 2. Ryzyko wykluczenia cyfrowego 3. Presja inwestycyjna na obszary cenne przyrodniczo 4. Ograniczenia środowiskowe w zagospodarowaniu przestrzennym 5. Niska zdolność retencyjna środowiska 6. Ograniczona dynamika inwestycji infrastrukturalnych

3. Wyzwania Rozwoju Gminy Bolestawiec

Ostatnim etapem podsumowania diagnostycznego jest identyfikacja kluczowych wyzwań rozwojowych Gminy Bolestawiec, które determinować będą kierunki jej rozwoju w perspektywie strategicznej. Połączenie uwarunkowań przestrzennych, potencjału środowiskowego oraz struktury społeczno-gospodarczej wskazuje, że gmina posiada istotne zasoby sprzyjające poprawie jakości życia mieszkańców, jednak ich efektywne wykorzystanie wymaga ukierunkowanych działań rozwojowych.

Na poziomie społecznym widoczny jest relatywnie wysoki poziom satysfakcji mieszkańców z miejsca zamieszkania – ponad 60% respondentów deklaruje zadowolenie z życia na terenie gminy, a niemal 80% czuje się związanych ze swoim miejscem zamieszkania. Jednocześnie zauważalna jest silna zależność poziomu przywiązania do gminy od wieku mieszkańców – młodsze grupy wiekowe w znacznie mniejszym stopniu identyfikują się z miejscem zamieszkania, co może przekładać się na ich większą skłonność do migracji oraz osłabienie lokalnego kapitału społecznego w dłuższej perspektywie.

Mimo pozytywnej oceny podstawowych elementów jakości życia, takich jak bezpieczeństwo mieszkańców czy stan środowiska naturalnego, badanie wskazuje na relatywnie niski poziom aktywności społecznej. Ponad połowa mieszkańców ocenia ją negatywnie, a ponad trzy czwarte respondentów nie uczestniczyło w żadnych działaniach społecznych w ostatnich 12 miesiącach. Ograniczone zaangażowanie obywatelskie stanowi istotne wyzwanie dla budowania trwałych mechanizmów współpracy lokalnej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

W obszarze funkcjonowania lokalnej gospodarki respondenci zwracają uwagę na ograniczoną dostępność atrakcyjnych miejsc pracy oraz konieczność przyciągania inwestorów. Blisko połowa mieszkańców wskazuje rozwój lokalnego rynku pracy jako jeden z najważniejszych obszarów wymagających interwencji, natomiast ponad połowa oczekuje w najbliższych latach działań ukierunkowanych na tworzenie nowych miejsc zatrudnienia. Oczekiwania te korespondują z diagnozowanymi procesami demograficznymi oraz potencjalnym ryzykiem odpływu ludności w wieku produkcyjnym.

Istotnym wyzwaniem pozostaje również dostępność usług publicznych, w szczególności w zakresie opieki zdrowotnej. Brak dostępu do lekarzy specjalistów został wskazany jako element wymagający najpilniejszej interwencji przez blisko połowę respondentów. Jednocześnie pogorszenie dostępności tego typu usług w ostatnich latach dostrzegają mieszkańcy niezależnie od wieku i płci, co może w przyszłości wpływać na pogorszenie jakości życia oraz zwiększenie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze.

Badanie mieszkańców wskazuje również na deficyty infrastrukturalne, szczególnie w obszarze komunikacji zbiorowej oraz infrastruktury transportowej. Blisko 40% respondentów oczekuje poprawy funkcjonowania transportu publicznego, a co trzeci wskazuje na konieczność dalszej modernizacji infrastruktury drogowej. Jednocześnie pogorszenie sytuacji w zakresie komunikacji publicznej było jednym z najczęściej wskazywanych negatywnych trendów w ostatnich latach.

Istotnym obszarem wyzwań rozwojowych pozostaje również dostępność mieszkań. W opinii jednej czwartej respondentów sytuacja w tym zakresie uległa pogorszeniu, natomiast niemal połowa mieszkańców wskazuje na potrzebę inwestycji w rozwój budownictwa mieszkaniowego w perspektywie najbliższych lat. Kwestia ta ma bezpośrednie znaczenie dla zdolności gminy do przyciągania nowych mieszkańców oraz zatrzymania ludności w wieku produkcyjnym.

Z perspektywy przestrzenno-środowiskowej istotnym wyzwaniem pozostaje utrzymanie równowagi pomiędzy rozwojem infrastrukturalnym a ochroną zasobów przyrodniczych. Wysoki udział obszarów objętych ochroną prawną stanowi istotny potencjał dla rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych, jednak jednocześnie może ograniczać możliwości zagospodarowania przestrzennego w wybranych częściach gminy.

Uwzględniając wyniki diagnozy oraz opinie mieszkańców, do kluczowych wyzwań rozwojowych Gminy Bolestawiec w perspektywie strategicznej należy zaliczyć:

Rysunek 1. Wyzwania Rozwojowe Gminy Bolestawiec

4. Wizja oraz cele rozwoju Gminy Bolesławiec

Wizja stanowi obraz przyszłości Gminy Bolesławiec, do którego prowadzą działania podejmowane zarówno na poziomie lokalnym, jak i ponadlokalnym przez instytucje publiczne, partnerów społecznych oraz gospodarczych. Jest ona odzwierciedleniem aspiracji mieszkańców, zidentyfikowanych w toku przeprowadzonej diagnozy oraz badania społecznego, a także odpowiedzią na wyzwania rozwojowe stojące przed gminą w perspektywie strategicznej.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim poprawy dostępności usług publicznych, w szczególności w zakresie opieki zdrowotnej, zwiększenia możliwości zatrudnienia oraz rozwoju lokalnego rynku pracy. Istotne znaczenie przypisywane jest również poprawie funkcjonowania transportu publicznego, dalszej modernizacji infrastruktury drogowej oraz zwiększeniu dostępności mieszkań. Wskazywane potrzeby rozwojowe obejmują także rozwój infrastruktury czasu wolnego oraz działania związane z ochroną środowiska naturalnego.

Jednocześnie szczególnym zasobem Gminy Bolesławiec pozostają walory przyrodnicze oraz relatywnie wysoka jakość środowiska naturalnego, które stanowią istotny czynnik wpływający na atrakcyjność zamieszkania oraz potencjał rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych. Obecność obszarów objętych ochroną przyrody oraz krajobrazu doliny Prosnicy sprzyja kształtowaniu wysokiej jakości przestrzeni życia mieszkańców oraz może stanowić podstawę dla rozwoju zrównoważonych form aktywności gospodarczej.

Gmina Bolesławiec, jako niewielka wspólnota lokalna, charakteryzuje się silnymi więziami społecznymi oraz wysokim poziomem poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Jednocześnie ograniczony poziom aktywności społecznej oraz relatywnie niskie zaangażowanie mieszkańców w inicjatywy lokalne wskazują na potrzebę wzmocnienia kapitału społecznego oraz rozwijania mechanizmów partycypacji obywatelskiej. Istotną rolę w tym zakresie odgrywają lokalne organizacje społeczne, Ochotnicze Straże Pożarne oraz inne formy aktywności mieszkańców, które mogą stanowić fundament dla budowania trwałych partnerstw na rzecz rozwoju gminy.

Z uwagi na ograniczone możliwości finansowe wynikające ze skali jednostki samorządu terytorialnego, kluczowym elementem realizacji celów rozwojowych będzie efektywne pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym funduszy krajowych i europejskich. Szczęgólnego znaczenia nabierają będą działania ukierunkowane na rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, poprawę dostępności komunikacyjnej oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości lokalnej.

W procesie definiowania wizji rozwoju Gminy Bolesławiec w perspektywie roku 2036 poszukiwano odpowiedzi na następujące pytania:

- Jak wyobrażamy sobie Gminę Bolesławiec w 2036 roku?
- Jakie funkcje będą dominujące w strukturze społeczno-gospodarczej gminy?
- W jakich obszarach nastąpi największy rozwój w stosunku do stanu obecnego?
- Jacy będą mieszkańcy gminy i w jaki sposób będą funkcjonować w jej przestrzeni społecznej i gospodarczej?
- Jakie działania i inwestycje będą kluczowe dla osiągnięcia zamierzonych efektów rozwojowych?

Uwzględniając powyższe uwarunkowania oraz zidentyfikowane wyzwania rozwojowe, sformułowana została wizja rozwoju Gminy Bolesławiec dla perspektywy roku 2036.

- **Gmina Bolesławiec to zintegrowana i bezpieczna wspólnota lokalna, rozwijająca się w oparciu o aktywność mieszkańców oraz współpracę instytucji publicznych i organizacji społecznych. Integracji społecznej sprzyja rozwijana z udziałem mieszkańców oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna, odpowiadająca na potrzeby różnych grup wiekowych oraz wspierająca budowanie lokalnej tożsamości.**
- **Gmina rozwija się z myślą o zapewnieniu wysokiej jakości życia mieszkańców na każdym etapie życia, uwzględniając potrzeby dzieci i młodzieży, osób w wieku produkcyjnym oraz seniorów. Szczególną uwagę poświęca się poprawie dostępności usług publicznych, w tym ochrony zdrowia oraz infrastruktury społecznej.**
- **Mieszkańcy gminy korzystają z walorów środowiska naturalnego oraz przyjaznej przestrzeni zamieszkania. Na tej bazie rozwijana jest oferta mieszkaniowa oraz infrastruktura sprzyjająca aktywnemu spędzaniu czasu wolnego. Wysoka jakość środowiska naturalnego oraz obecność obszarów cennych przyrodniczo wspierają rozwój funkcji rekreacyjnych i turystycznych.**
- **Gmina dba o środowisko naturalne oraz racjonalne gospodarowanie zasobami przestrzennymi. Realizowane działania sprzyjają poprawie jakości powietrza, ochronie zasobów wodnych oraz zwiększaniu odporności na zmiany klimatu, przy**

jednoczesnym zachowaniu równowagi pomiędzy rozwojem infrastrukturalnym a ochroną przyrody.

- Gmina jest sprawnie zarządzana i aktywnie wykorzystuje środki zewnętrzne na rzecz realizacji inwestycji rozwojowych. Współpracuje z partnerami samorządowymi oraz instytucjonalnymi w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej, rozwoju infrastruktury technicznej oraz wzmacniania lokalnego rynku pracy.

W strukturze celów rozwoju ważną rolę odgrywa misja. Misja jest faktycznie celem nadrzędnym prowadzonej polityki rozwoju lokalnego, odwołuje się do odbiorców działań i wskazuje w oparciu o jakie wartości powinna być prowadzona.

Misja co do zasady powinna być niezmienna w czasie, gdyż w przypadku działania samorządu lokalnego niezmiennie pozostają cele jego działania, a odbiorcami byli, są i będą mieszkańcy. **W Strategii Rozwoju Gminy Bolestawiec do roku 2036 określono następującą misję:**

- Misją Gminy Bolestawiec jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług publicznych, infrastruktury oraz lokalnej gospodarki, przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego i wzmacnianiu aktywności społecznej.

W misji zwrócono uwagę na konieczność zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez rozwój kluczowych usług publicznych, infrastruktury technicznej i społecznej oraz wspieranie lokalnej gospodarki, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeby ochrony środowiska naturalnego i wzmacniania aktywności społecznej mieszkańców.

Z wizji, misji oraz wyzwań rozwojowych płyną cele rozwojowe oraz priorytety, które nawiązują do wymiaru społecznego, środowiskowego i gospodarczego. W celach skupiono się na trzech wymiarach, tj. wymiarze odnoszącym się do aktywności społecznej, środowiska i przyrody oraz sprawności w zarządzaniu gminą.

Cele i Priorytety

Cel 1. Gmina przyjazna mieszkańcom	Cel 2. Gmina rozwijająca lokalną gospodarkę	Cel 3. Gmina dobrze skomunikowana i racjonalnie zagospodarowana przestrzennie
Priorytet 1.1. Dostępne usługi zdrowotne i społeczne	Priorytet 2.1. Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej	Priorytet 3.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej
Priorytet 1.2. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna	Priorytet 2.2. Wzmacnianie lokalnego rynku pracy	Priorytet 3.2. Rozwijanie infrastruktury technicznej i cyfrowej
Priorytet 1.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania	Priorytet 2.3. Gmina przyjazna inwestorom	Priorytet 3.3. Ochrona Środowiska i racjonalne zagospodarowanie przestrzeni

Poszczególne cele oraz priorytety wykazują się komplementarnością oraz są spójne z wyzwaniami rozwoju gminy Bolestawiec.

Powiązania Wyzwań z Priorytetami Celów Strategicznych	Priorytet 1.1. Dostępne usługi zdrowotne i społeczne	Priorytet 1.2. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna	Priorytet 1.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania	Priorytet 2.1. Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej	Priorytet 2.2. Wzmacnianie lokalnego ryнку pracy	Priorytet 2.3. Gmina przyjazna inwestorom	Priorytet 3.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej	Priorytet 3.2. Rozwijanie infrastruktury technicznej i cyfrowej	Priorytet 3.3. Ochrona Środowiska i racjonalne zagospodarowanie przestrzeni
WYZWANIE 1. Przeciwdziałanie procesom depopulacyjnym oraz zatrzymanie młodych mieszkańców.		(+)	+		(+)		(+)		
WYZWANIE 2. Zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy.				(+)	+	(+)			
WYZWANIE 3. Zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy.				(+)		+		(+)	
WYZWANIE 4. Poprawę dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej.	+								

WYZWANIE 5. Rozwój infrastruktury transportu publicznego.							+		
WYZWANIE 6. Modernizację i rozbudowę infrastruktury drogowej.							+		
WYZWANIE 7. Zwiększenie dostępności mieszkań.			+						
WYZWANIE 8. Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców.		+							
WYZWANIE 9. Rozwój infrastruktury czasu wolnego i rekreacji.	(+)	+							
WYZWANIE 10. Wsparcie integracji społecznej różnych grup wiekowych.	(+)	+							

WYZWANIE 11. Rozwój infrastruktury technicznej i cyfrowej.								+	
WYZWANIE 12. Ochronę zasobów środowiska naturalnego.									+
WYZWANIE 13. Zwiększenie retencji wodnej i odporności na zmiany klimatu.								(+)	+
WYZWANIE 14. Wzmacnianie powiązań komunikacyjnych z ośrodkami regionalnymi.						(+)	+		

Źródło: opracowanie własne, gdzie (+) oznacza powiązania pośrednie, + powiązania bezpośrednie

5. Priorytety oraz kierunki rozwoju działań Gminy Bolesławiec

Struktura hierarchiczna strategii ma swoje rozwinięcie w postaci kierunków działań, które przypisane zostały do poszczególnych priorytetów. Kierunki działań wynikają bezpośrednio z diagnozy, a ich brzmienie bazuje na zdolnościach realizacyjnych Gminy. Realizacja kierunków działań przyczyni się do osiągnięcia obrazu przyszłości nakreślonego w wizji rozwoju. Przy realizacji wybranych projektów i przedsięwzięć odpowiadających kierunkom działań należy brać pod uwagę ustalenia wpisane w misję. Część wskazanych kierunków działań będzie możliwa do zrealizowania wyłącznie w oparciu o potencjał współpracy ponadlokalnej.

Cel 1. Gmina przyjazna mieszkańcom		
Priorytet 1.1. Dostępne usługi zdrowotne i społeczne	Priorytet 1.2. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna	Priorytet 1.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania

Priorytet 1.1. Dostępne usługi zdrowotne i społeczne

Zapewnienie mieszkańcom Gminy Bolesławiec dostępu do usług zdrowotnych i społecznych stanowi jeden z kluczowych warunków poprawy jakości życia oraz wzmacniania spójności społecznej w perspektywie najbliższych lat. Wyniki przeprowadzonej diagnozy oraz badania mieszkańców wskazują, że dostępność opieki zdrowotnej – w szczególności w zakresie świadczeń specjalistycznych – należy do najistotniejszych obszarów wymagających dalszych działań rozwojowych. Jednocześnie zachodzące w gminie procesy demograficzne wskazują na postępujące starzenie się społeczeństwa, wyrażające się wzrostem udziału osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Tendencje te będą w kolejnych latach wpływać na zwiększone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, zdrowotne oraz wsparcie społeczne.

Realizacja niniejszego priorytetu zakłada podejmowanie działań ukierunkowanych na poprawę dostępności i jakości usług świadczonych w obszarze ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej, w tym poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz wzmacnianie współpracy z podmiotami realizującymi świadczenia zdrowotne i opiekuńcze. Szczególnego znaczenia nabierać będą działania wspierające funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej, profilaktykę zdrowotną oraz rozwój usług skierowanych do osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, w tym usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.

W ramach priorytetu przewiduje się także rozwój usług społecznych skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, rodzin wymagających wsparcia oraz osób znajdujących

się w trudnej sytuacji życiowej. Istotnym elementem działań będzie wzmacnianie usług środowiskowych oraz inicjatyw wspierających integrację społeczną mieszkańców.

Podejmowane działania przyczynią się do zwiększenia dostępności usług zdrowotnych i społecznych, poprawy bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców oraz dostosowania systemu wsparcia do zmieniających się potrzeb wynikających z procesów demograficznych, w szczególności starzenia się lokalnej społeczności.

Priorytet 1.2. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna

Budowanie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej stanowi istotny warunek wzmacniania kapitału społecznego oraz zwiększania odporności społecznej Gminy Bolesławiec na wyzwania rozwojowe. Wyniki badania mieszkańców wskazują, że pomimo relatywnie wysokiego poziomu przywiązania do miejsca zamieszkania oraz poczucia bezpieczeństwa, poziom zaangażowania mieszkańców w działania społeczne pozostaje ograniczony. Ponad trzy czwarte respondentów nie uczestniczyło w żadnych inicjatywach społecznych w ciągu ostatnich 12 miesięcy, a ponad połowa badanych ocenia poziom aktywności społecznej w gminie jako niski lub niewystarczający.

Jednocześnie zachodzące procesy demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa oraz odpływ części młodszych mieszkańców, wskazują na konieczność wzmacniania integracji społecznej oraz tworzenia warunków sprzyjających większemu zaangażowaniu obywatelskiemu różnych grup wiekowych. W kontekście rosnącego udziału osób starszych w strukturze ludności szczególnego znaczenia nabierają działania ukierunkowane na aktywizację społeczną seniorów, przy jednoczesnym wspieraniu aktywności dzieci i młodzieży.

Realizacja niniejszego priorytetu zakłada rozwój inicjatyw integrujących społeczność lokalną, wspieranie działalności organizacji pozarządowych oraz tworzenie warunków sprzyjających współpracy pomiędzy mieszkańcami, instytucjami publicznymi i podmiotami społecznymi. Istotnym elementem działań będzie rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, odpowiadającej na potrzeby różnych grup społecznych oraz wzmacniającej więzi społeczne.

Podejmowane działania przyczynią się do zwiększenia poziomu aktywności społecznej mieszkańców, wzmocnienia integracji międzypokoleniowej oraz budowania trwałych relacji społecznych, co w dłuższej perspektywie wpłynie na poprawę jakości życia i zwiększenie potencjału rozwojowego Gminy Bolesławiec.

Priorytet 1.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania

Zapewnienie atrakcyjnych warunków zamieszkania stanowi jeden z kluczowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców oraz zdolność Gminy Bolesławiec do zatrzymywania obecnych i przyciągania nowych mieszkańców. Wyniki badania społecznego wskazują, że dostępność mieszkań oraz jakość infrastruktury technicznej należą do obszarów wymagających dalszego wsparcia rozwojowego. Blisko jedna czwarta respondentów ocenia, że sytuacja w zakresie dostępności mieszkań w ostatnich latach uległa pogorszeniu, natomiast niemal połowa mieszkańców wskazuje na potrzebę podejmowania działań ukierunkowanych na rozwój budownictwa mieszkaniowego w najbliższych latach.

Kwestia ta nabiera szczególnego znaczenia w kontekście zachodzących zmian demograficznych, w tym ujemnego salda migracji oraz zmniejszającej się liczby osób w wieku produkcyjnym. Ograniczona dostępność mieszkań może stanowić istotną barierę dla osiedlania się nowych mieszkańców oraz powrotu osób młodych, które podejmują decyzje edukacyjne lub zawodowe poza obszarem gminy. Jednocześnie rozwój funkcji mieszkaniowej może przyczynić się do stabilizacji sytuacji demograficznej oraz wzmocnienia lokalnego rynku pracy.

Realizacja niniejszego priorytetu zakłada podejmowanie działań sprzyjających poprawie jakości przestrzeni zamieszkania, rozwojowi infrastruktury technicznej oraz tworzeniu warunków dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Szczególnego znaczenia nabierać będą inicjatywy związane z poprawą dostępności infrastruktury komunalnej, estetyki przestrzeni publicznej oraz jakości środowiska naturalnego.

Podejmowane działania przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej Gminy Bolesławiec, poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzmocnienia jej potencjału rozwojowego w perspektywie długoterminowej.

Tabela 4. Priorytety i kierunki działań w celu nr 1. Gmina przyjazna mieszkańcom

Priorytety	Działania
Priorytet 1.1. Dostępne usługi zdrowotne i społeczne	1.1.1. Wspieranie dostępności podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy
	1.1.2. Rozwijanie usług opiekuńczych i środowiskowych dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami
	1.1.3. Wspieranie profilaktyki zdrowotnej i działań promujących zdrowy styl życia
	1.1.4. Wzmacnianie współpracy z podmiotami realizującymi świadczenia zdrowotne i społeczne
	1.1.5. Rozwijanie usług wsparcia dla rodzin wymagających pomocy
	1.1.6. Zwiększanie dostępności informacji o usługach zdrowotnych i społecznych
Priorytet 1.2. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna	1.2.1. Wspieranie inicjatyw integrujących społeczność lokalną
	1.2.2. Rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej
	1.2.3. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych
	1.2.4. Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji społecznej seniorów
	1.2.5. Wspieranie aktywności dzieci i młodzieży
	1.2.6. Rozwijanie mechanizmów partycypacji społecznej mieszkańców
	1.2.7. Wzmacnianie współpracy pomiędzy mieszkańcami a instytucjami lokalnymi
	1.2.8. Promowanie działań międzypokoleniowych
Priorytet 1.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania	1.3.1. Wspieranie rozwoju funkcji mieszkaniowej
	1.3.2. Podnoszenie standardu infrastruktury komunalnej
	1.3.3. Poprawa jakości przestrzeni publicznych

	1.3.4. Rozwój infrastruktury technicznej sprzyjającej funkcjom mieszkaniowym
	1.3.5. Zwiększanie dostępności terenów przeznaczonych pod zabudowę
	1.3.6. Podejmowanie działań sprzyjających poprawie estetyki przestrzeni gminy
	1.3.7. Wspieranie rozwiązań poprawiających jakość środowiska zamieszkania
	1.3.8. Racjonalne planowanie przestrzenne uwzględniające potrzeby mieszkańców

Cel 2. Gmina rozwijająca lokalną gospodarkę		
Priorytet 2.1. Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej	Priorytet 2.2. Wzmacnianie lokalnego rynku pracy	Priorytet 2.3. Gmina przyjazna inwestorom

Priorytet 2.1. Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej

Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej stanowi jeden z kluczowych elementów wzmacniania potencjału gospodarczego Gminy Bolesławiec oraz budowania stabilnych podstaw dla rozwoju lokalnego rynku pracy. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że pomimo wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w ostatnich latach, poziom przedsiębiorczości mieszkańców nadal pozostaje niższy niż średnia dla regionu i kraju. Jednocześnie obserwowany wzrost liczby nowo rejestrowanych działalności gospodarczych wskazuje na istniejący potencjał rozwojowy, który wymaga dalszego wsparcia instytucjonalnego i infrastrukturalnego.

Rozwój lokalnej przedsiębiorczości nabiera szczególnego znaczenia w kontekście zachodzących zmian demograficznych oraz ograniczonej dostępności atrakcyjnych miejsc zatrudnienia na terenie gminy. Wzmacnianie aktywności gospodarczej mieszkańców może przyczynić się do zwiększenia stabilności ekonomicznej gospodarstw domowych, ograniczenia migracji zarobkowej oraz poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Realizacja niniejszego priorytetu zakłada podejmowanie działań sprzyjających rozwojowi mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, w tym poprzez poprawę dostępności infrastruktury technicznej, wspieranie inicjatyw gospodarczych oraz rozwój warunków sprzyjających prowadzeniu działalności gospodarczej. Istotnym elementem będzie także wzmacnianie współpracy pomiędzy samorządem a lokalnymi przedsiębiorcami oraz tworzenie przyjaznego otoczenia instytucjonalnego dla rozwoju działalności gospodarczej.

Podejmowane działania przyczynią się do zwiększenia aktywności gospodarczej mieszkańców, poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz wzmocnienia lokalnego potencjału ekonomicznego Gminy Bolesławiec w perspektywie długoterminowej.

Priorytet 2.2. Wzmacnianie lokalnego rynku pracy

Wzmacnianie lokalnego rynku pracy stanowi istotny element rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Bolesławiec oraz jeden z kluczowych czynników wpływających na stabilizację sytuacji demograficznej. Wyniki diagnozy wskazują na stopniową poprawę sytuacji w zakresie bezrobocia, jednak jednocześnie obserwowany jest spadek liczby pracujących oraz

ograniczona liczba ofert pracy dostępnych na terenie gminy. Czynniki te mogą wpływać na decyzje migracyjne mieszkańców, w szczególności osób młodych i w wieku produkcyjnym, poszukujących stabilnego zatrudnienia poza obszarem gminy.

W kontekście zachodzących zmian demograficznych, w tym zmniejszającej się liczby osób w wieku produkcyjnym, szczególnego znaczenia nabiera podejmowanie działań sprzyjających aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz dostosowaniu ich kompetencji do potrzeb rynku pracy. Wzmacnianie lokalnego rynku pracy będzie obejmować inicjatywy wspierające rozwój kwalifikacji zawodowych, podnoszenie kompetencji mieszkańców oraz zwiększanie ich mobilności zawodowej, poprzez promowanie szkoleń, kursów ze środków zewnętrznych.

Realizacja niniejszego priorytetu zakłada podejmowanie działań sprzyjających poprawie warunków zatrudnienia, wspieranie inicjatyw edukacyjnych i szkoleniowych oraz wzmacnianie współpracy z podmiotami gospodarczymi funkcjonującymi na terenie gminy i w jej otoczeniu. Istotnym elementem działań będzie także zwiększanie dostępności informacji o możliwościach zatrudnienia oraz wspieranie mieszkańców w podejmowaniu aktywności zawodowej.

Podejmowane działania przyczynią się do zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców, poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz ograniczenia negatywnych skutków procesów migracyjnych, co w dłuższej perspektywie wpłynie na stabilizację społeczno-gospodarczą Gminy Bolestawiec.

Priorytet 2.3. Gmina przyjazna inwestorom

Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Bolestawiec stanowi istotny element wspierania rozwoju gospodarczego oraz wzmacniania lokalnego rynku pracy. Wyniki przeprowadzonej diagnozy wskazują, że pomimo rosnącej aktywności przedsiębiorczej mieszkańców, poziom inwestycji na terenie gminy pozostaje ograniczony, co może wpływać na tempo rozwoju lokalnej gospodarki oraz dostępność zatrudnienia. Jednocześnie obserwowane uwarunkowania demograficzne, w tym odpływ części mieszkańców w wieku produkcyjnym, podkreślają potrzebę podejmowania działań sprzyjających rozwojowi działalności gospodarczej oraz zwiększaniu liczby podmiotów funkcjonujących na terenie gminy.

Realizacja niniejszego priorytetu zakłada podejmowanie działań ukierunkowanych na tworzenie przyjaznego otoczenia dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz zwiększanie dostępności terenów inwestycyjnych. Istotne znaczenie będzie miało rozwijanie infrastruktury technicznej, poprawa dostępności komunikacyjnej oraz wzmacnianie współpracy z potencjalnymi inwestorami i partnerami gospodarczymi.

W ramach priorytetu przewiduje się także działania związane z promocją gospodarczą gminy oraz wspieraniem inicjatyw inwestycyjnych realizowanych przez podmioty prywatne. Tworzenie sprzyjających warunków dla lokowania nowych przedsięwzięć gospodarczych może przyczynić się do zwiększenia aktywności ekonomicznej, poprawy sytuacji na rynku pracy oraz wzmocnienia lokalnych dochodów.

Podejmowane działania przyczynią się do zwiększenia konkurencyjności inwestycyjnej Gminy Bolestawiec, dywersyfikacji struktury gospodarki lokalnej oraz tworzenia warunków sprzyjających długoterminowemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu.

Tabela 5. Priorytety i kierunki działań w celu nr 2. Gmina rozwijająca lokalną gospodarkę

Priorytety	Działania
Priorytet 2.1. Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej	2.1.1. Tworzenie warunków sprzyjających podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej
	2.1.2. Wspieranie rozwoju mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw
	2.1.3. Wzmacnianie współpracy pomiędzy samorządem a lokalnymi przedsiębiorcami
	2.1.4. Promowanie lokalnych inicjatyw gospodarczych
	2.1.5. Wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej sprzyjającej działalności gospodarczej
	2.1.6. Zwiększanie dostępności informacji o możliwościach wsparcia dla przedsiębiorców
Priorytet 2.2. Wzmacnianie lokalnego rynku pracy	2.2.1. Wspieranie inicjatyw podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców
	2.2.2. Rozwijanie współpracy z instytucjami rynku pracy i podmiotami edukacyjnymi
	2.2.3. Wspieranie aktywizacji zawodowej osób pozostających poza rynkiem pracy
	2.2.4. Promowanie kształcenia dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy
	2.2.5. Wspieranie mobilności zawodowej mieszkańców
Priorytet 2.3. Gmina przyjazna inwestorom	2.3.1. Zwiększanie dostępności terenów inwestycyjnych
	2.3.2. Rozwój infrastruktury technicznej sprzyjającej lokowaniu inwestycji
	2.3.3. Wspieranie działań promujących potencjał inwestycyjny gminy

	2.3.4. Usprawnianie procedur administracyjnych związanych z realizacją inwestycji
	2.3.5. Wzmacnianie współpracy z partnerami gospodarczymi i instytucjonalnymi

• Cel 3. Gmina dobrze skomunikowana i racjonalnie zagospodarowana przestrzenne		
Priorytet 3.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej	Priorytet 3.2. Rozwijanie infrastruktury technicznej i cyfrowej	Priorytet 3.3. Ochrona środowiska i racjonalne zagospodarowanie przestrzeni

Priorytet 3.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej

Poprawa dostępności komunikacyjnej stanowi istotny element rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Bolesławiec oraz jeden z kluczowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców. Sprawnie funkcjonujący system transportowy umożliwia dostęp do usług publicznych, rynku pracy, edukacji oraz infrastruktury społecznej, a także sprzyja integracji przestrzennej i społecznej obszaru gminy.

Z przeprowadzonej diagnozy oraz badania mieszkańców wynika, że dostępność transportu publicznego oraz stan infrastruktury drogowej należą do obszarów wymagających dalszych działań rozwojowych. Znaczna część mieszkańców wskazuje na potrzebę poprawy funkcjonowania komunikacji zbiorowej, a także modernizacji lokalnej sieci drogowej, co może mieć istotne znaczenie dla zwiększenia mobilności mieszkańców, w szczególności osób starszych oraz młodzieży.

Realizacja niniejszego priorytetu zakłada podejmowanie działań ukierunkowanych na poprawę jakości infrastruktury drogowej oraz wspieranie rozwiązań zwiększających dostępność transportową. Szczęólnego znaczenia nabierać będą inicjatywy sprzyjające rozwojowi transportu publicznego, poprawie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego oraz rozbudowie infrastruktury pieszej i rowerowej.

W kontekście zachodzących zmian demograficznych oraz potrzeb związanych z dostępnością usług publicznych istotne będzie również wzmacnianie powiązań komunikacyjnych z ośrodkami ponadlokalnymi. Podejmowane działania przyczynią się do zwiększenia mobilności mieszkańców, poprawy dostępności przestrzennej gminy oraz wzmocnienia jej potencjału rozwojowego w perspektywie długoterminowej.

Priorytet 3.2. Rozwijanie infrastruktury technicznej i cyfrowej

Rozwój infrastruktury technicznej i cyfrowej stanowi jeden z kluczowych warunków zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wspierania zrównoważonego rozwoju

społeczno-gospodarczego Gminy Bolestawiec. Sprawnie funkcjonująca infrastruktura komunalna, obejmująca m.in. sieć wodno-kanalizacyjną, energetyczną oraz teleinformatyczną, wpływa na poprawę warunków zamieszkania, bezpieczeństwo mieszkańców oraz atrakcyjność inwestycyjną gminy.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że pomimo stosunkowo wysokiego poziomu dostępu do infrastruktury technicznej, w dalszym ciągu istnieje potrzeba jej rozwoju oraz podnoszenia standardów świadczonych usług. Dotyczy to w szczególności obszarów o mniejszej gęstości zaludnienia, gdzie dostęp do infrastruktury sieciowej oraz usług cyfrowych pozostaje ograniczony. Jednocześnie postępująca cyfryzacja życia społecznego i gospodarczego wymaga podejmowania działań sprzyjających zwiększaniu dostępności nowoczesnych rozwiązań technologicznych.

Realizacja niniejszego priorytetu zakłada podejmowanie działań ukierunkowanych na rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, poprawę efektywności energetycznej oraz wspieranie rozwoju infrastruktury teleinformatycznej. Istotnym elementem będzie również zwiększanie dostępności usług cyfrowych dla mieszkańców oraz rozwój rozwiązań sprzyjających cyfryzacji usług publicznych.

Podejmowane działania przyczynią się do poprawy warunków życia mieszkańców, zwiększenia efektywności funkcjonowania infrastruktury komunalnej oraz wzmocnienia potencjału rozwojowego Gminy Bolestawiec w kontekście wyzwań związanych z transformacją cyfrową i energetyczną.

Priorytet 3.3. Ochrona środowiska i racjonalne zagospodarowanie przestrzeni

Ochrona środowiska naturalnego oraz racjonalne zagospodarowanie przestrzeni stanowią istotne elementy zrównoważonego rozwoju Gminy Bolestawiec i mają bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńczą gminy. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że obszar gminy charakteryzuje się znaczącym udziałem terenów objętych ochroną przyrody oraz relatywnie dobrą jakością środowiska naturalnego, co stanowi ważny potencjał rozwojowy, szczególnie w kontekście funkcji mieszkaniowych, rekreacyjnych i turystycznych.

Jednocześnie zachodzące procesy urbanizacyjne oraz rosnące potrzeby inwestycyjne wymagają podejmowania działań ukierunkowanych na zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem infrastrukturalnym a ochroną zasobów przyrodniczych. Istotnym wyzwaniem pozostaje również ograniczona zdolność retencyjna środowiska naturalnego oraz konieczność adaptacji do zmian klimatu, w tym przeciwdziałania skutkom ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Realizacja niniejszego priorytetu zakłada podejmowanie działań sprzyjających ochronie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, poprawie jakości powietrza oraz zwiększaniu retencji

wodnej. Ważnym elementem będzie również wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz racjonalne planowanie przestrzenne, uwzględniające potrzeby mieszkańców oraz uwarunkowania środowiskowe.

Podejmowane działania przyczynią się do zachowania walorów przyrodniczych gminy, poprawy jakości środowiska oraz zwiększenia odporności na zmiany klimatu, co w dłuższej perspektywie wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców oraz wzmocnienie potencjału rozwojowego Gminy Bolestawiec.

Tabela 6. Priorytety i kierunki działań w celu nr 3 Gmina dobrze skomunikowana i racjonalnie zagospodarowana przestrzennie

Priorytety	Działania
Priorytet 3.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej	3.1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej
	3.1.2. Wspieranie rozwoju transportu publicznego
	3.1.3. Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego
	3.1.4. Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej
	3.1.5. Wzmacnianie powiązań komunikacyjnych z ośrodkami ponadlokalnymi
Priorytet 3.2. Rozwijanie infrastruktury technicznej i cyfrowej	3.2.1. Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
	3.2.2. Podnoszenie standardu infrastruktury komunalnej
	3.2.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury teleinformatycznej
	3.2.4. Zwiększanie dostępności usług cyfrowych dla mieszkańców
	3.2.5. Wspieranie działań na rzecz efektywności energetycznej infrastruktury
	3.2.6. Rozwijanie rozwiązań sprzyjających cyfryzacji usług publicznych

	3.2.7. Wspieranie rozwoju infrastruktury sieciowej na obszarach peryferyjnych
Priorytet 3.3. Ochrona środowiska i racjonalne zagospodarowanie przestrzeni	3.3.1. Ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych
	3.3.2. Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości powietrza
	3.3.3. Zwiększanie retencji wodnej
	3.3.4. Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii
	3.3.5. Racjonalne planowanie przestrzenne
	3.3.6. Podejmowanie działań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu
	3.3.7. Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów wodnych
	3.3.8. Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców

6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Bolesławiec

6.1. Struktura sieci osadniczej gminy Bolesławiec wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Bolesławiec położona jest w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie wieruszowskim. Zlokalizowana jest w odległości ok. 100 km od miasta wojewódzkiego Łodzi oraz w bezpośrednim sąsiedztwie miasta powiatowego Wieruszów. Gmina graniczy z gminami: Wieruszów, Sokolniki, Czastary, Łubnice oraz z gminami położonymi w województwie wielkopolskim. Przez jej teren przebiegają istotne ciągi komunikacyjne o znaczeniu ponadlokalnym, zapewniające powiązania z siecią dróg krajowych i regionalnych. Część obszaru gminy objęta jest formami ochrony przyrody, w tym Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Prosnicy.

Ze względu na strukturę funkcjonalno-przestrzenną jednostek osadniczych, w gminie Bolesławiec można wyróżnić następujące typy miejscowości:

- ośrodek gminny – Bolesławiec, pełniący funkcje administracyjne, usługowe i społeczne dla mieszkańców całej gminy. Zlokalizowane są tu podstawowe instytucje publiczne, w tym Urząd Gminy, placówki oświatowe, instytucje kultury, obiekty handlowe oraz podstawowe usługi publiczne;
- wsie o funkcji rolniczej i mieszkaniowej, w których dominuje zabudowa jednorodzinna oraz działalność rolnicza, uzupełniona lokalnymi usługami.

Centrum administracyjno-usługowe stanowi miejscowość Bolesławiec, w której koncentrują się najważniejsze funkcje publiczne i społeczne. W centralnej części miejscowości występuje bardziej zwarta zabudowa mieszkaniowo-usługowa, która wraz z oddalaniem się od centrum przechodzi w zabudowę jednorodziną o charakterze rozproszonym.

Pozostałe miejscowości gminy charakteryzują się typowo wiejską strukturą przestrzenną, z zabudową rozwiniętą głównie wzdłuż układów komunikacyjnych. Układ osadniczy gminy ma charakter rozproszony, z dominacją niewielkich jednostek osadniczych powiązanych funkcjonalnie z ośrodkiem gminnym.

Na terenie gminy obserwuje się rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, co wpisuje się w ogólnokrajowe trendy suburbanizacyjne oraz migrację ludności z większych ośrodków miejskich na tereny wiejskie. Zjawisko to nie powoduje jednak istotnych zaburzeń w strukturze przestrzennej gminy, zachowując jej rolniczo-wiejski charakter.

Struktura osadnicza

- Miejscowość wielofunkcyjna
- Pozostałe miejscowości
- Granica gminy

Strategia Rozwoju Gminy Bolestawiec na lata 2026-2036

6.2. System powiązań przyrodniczych na obszarze gminy Bolesławiec

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski obszar gminy Bolesławiec położony jest w obrębie makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej, na styku mezoregionów Kotliny Grabowskiej oraz Wysoczyzny Wieruszowskiej. Takie położenie determinuje zróżnicowaną rzeźbę terenu oraz warunki środowiskowe, mające istotny wpływ na strukturę przyrodniczą i sposób zagospodarowania przestrzeni.

Rzeźba terenu gminy została ukształtowana głównie w wyniku procesów glacialnych i fluwioglacialnych. Dominują tu formy równinne i faliste wysoczyzny morenowe, rozdzielone dolinami rzecznyymi oraz obniżeniami terenowymi. Najważniejszym elementem morfologicznym i krajobrazowym jest dolina rzeki Prosnys, która stanowi główną oś układu przyrodniczego gminy. Dolina ta, wraz z systemem dopływów oraz terenami podmokłymi, pełni kluczową funkcję w kształtowaniu powiązań ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym.

System przyrodniczy gminy Bolesławiec charakteryzuje się wyraźną dominacją terenów rolniczych, które stanowią około 70–75% jej powierzchni. Użytki rolne, w tym grunty orne oraz łąki i pastwiska, tworzą podstawową strukturę przestrzenną gminy, co wynika z korzystnych warunków glebowych oraz tradycji rolniczych. Jednocześnie istotnym elementem systemu przyrodniczego są lasy i zadrzewienia, rozmieszczone głównie w północno-wschodniej i południowej części gminy oraz wzdłuż dolin rzecznych. Obszary leśne pełnią funkcje ekologiczne, klimatyczne i krajobrazowe, wpływając na poprawę retencji wodnej, ochronę gleb oraz zwiększenie bioróżnorodności.

Kluczowym komponentem systemu powiązań przyrodniczych jest dolina rzeki Prosnys, stanowiąca naturalny korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym. W jej obrębie występują kompleksy łąkowe, tereny zalewowe oraz fragmenty zadrzewień łąkowych, które sprzyjają zachowaniu różnorodności biologicznej oraz migracji gatunków. Dolina Prosnys pełni również istotną funkcję w regulacji stosunków wodnych oraz kształtowaniu lokalnego mikroklimatu.

Na obszarze gminy występują również mniejsze ciek wodne oraz system rowów melioracyjnych, które uzupełniają sieć hydrograficzną i wpływają na funkcjonowanie ekosystemów rolniczych. Mimo znacznego przekształcenia środowiska wynikającego z działalności człowieka, system przyrodniczy zachowuje względną ciągłość przestrzenną, szczególnie w obrębie dolin rzecznych oraz kompleksów leśnych.

Istotnym elementem systemu przyrodniczego gminy są formy ochrony przyrody. Najważniejszą z nich jest Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Prosnys, obejmujący najcenniejsze przyrodniczo i krajobrazowo tereny dolinne. Obszar ten pełni funkcję korytarza ekologicznego oraz elementu regionalnego systemu obszarów chronionych, a jego celem jest

zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz możliwości ich wykorzystania dla celów rekreacyjnych i turystycznych.

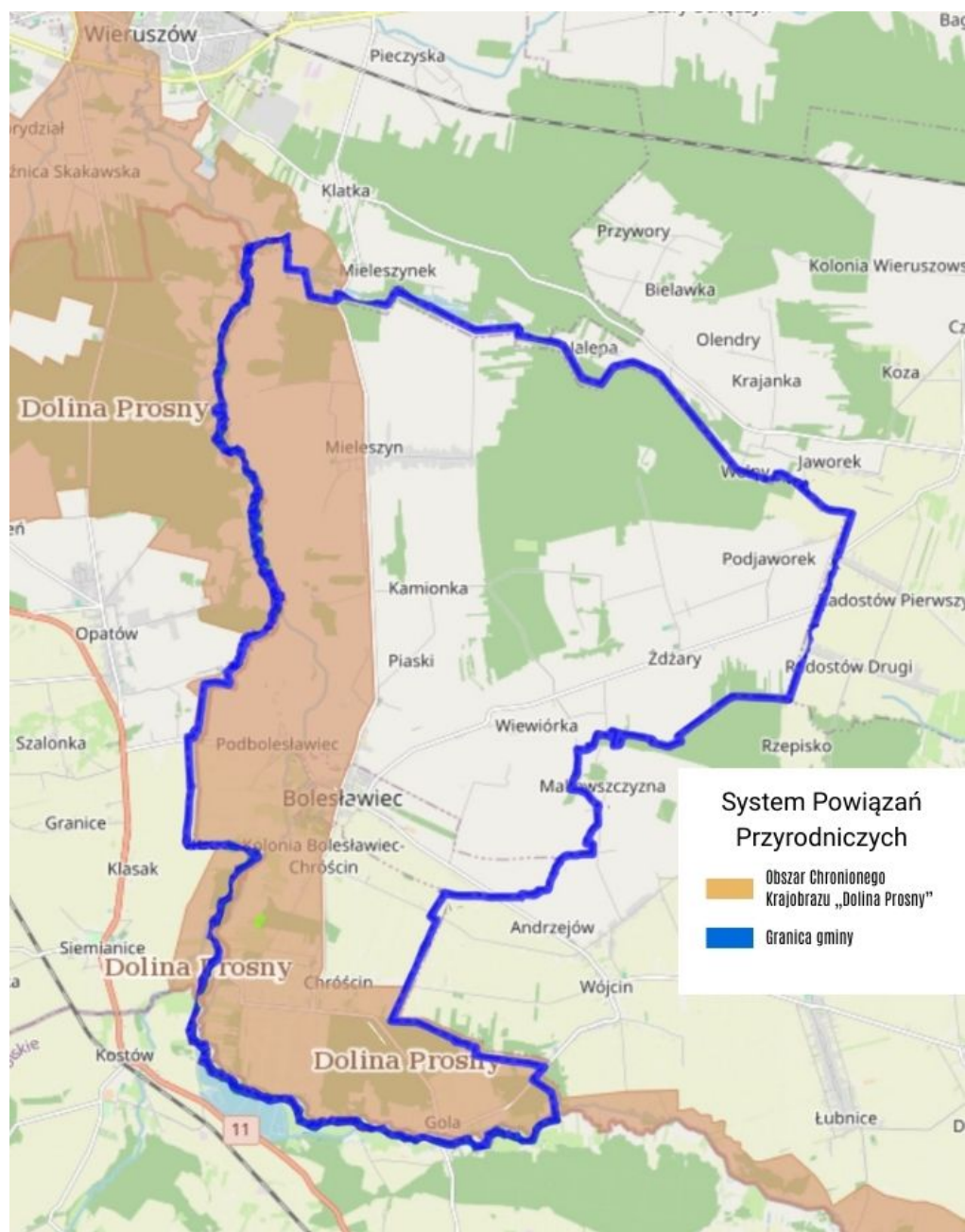
Gmina Bolestawiec znajduje się w zasięgu zlewni rzeki Prosny, będącej dopływem Warty, co determinuje kierunki odpływu wód powierzchniowych oraz funkcjonowanie lokalnego systemu hydrologicznego. Na jej obszarze występują jednolite części wód powierzchniowych oraz podziemnych, których stan ma istotne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego oraz jakości życia mieszkańców.

Obszar gminy narażony jest na występowanie zjawisk suszy, w szczególności suszy rolniczej i hydrologicznej, co wynika zarówno z warunków klimatycznych, jak i struktury użytkowania gruntów oraz ograniczonej retencji naturalnej. Jednocześnie zagrożenie powodziowe ma charakter lokalny i związane jest głównie z doliną Prosny oraz jej dopływami.

W strukturze krajobrazowej gminy dominują krajobrazy rolnicze z udziałem elementów leśnych i dolinnych. Szczególne walory krajobrazowe posiada dolina Prosny, która stanowi główną oś kompozycyjną przestrzeni oraz jeden z najważniejszych elementów tożsamości przyrodniczej gminy. Układ ten uzupełniają zadrzewienia śródpolne, niewielkie kompleksy leśne oraz tereny zieleni towarzyszącej zabudowie.

System powiązań przyrodniczych gminy Bolestawiec, mimo znacznego udziału terenów rolniczych i przekształceń antropogenicznych, zachowuje funkcjonalną spójność i ciągłość, szczególnie w obrębie głównych korytarzy ekologicznych. Stanowi on istotną podstawę dla prowadzenia polityki przestrzennej ukierunkowanej na zrównoważony rozwój, ochronę zasobów środowiska oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

Mapa 2. System powiązań przyrodniczych na obszarze gminy Bolesławiec – Dolina Proсны

Źródło: Geoportal opracowanie własne

6.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Układ transportowy gminy Bolesławiec stanowi istotny element jej struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz jeden z kluczowych czynników warunkujących rozwój społeczno-gospodarczy. System ten tworzy sieć dróg publicznych wszystkich kategorii – krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych – uzupełniona infrastrukturą transportu zbiorowego oraz elementami transportu niezmotoryzowanego.

Położenie gminy w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego, w bezpośrednim sąsiedztwie granicy z województwem wielkopolskim, a także w pobliżu istotnych ciągów komunikacyjnych o znaczeniu krajowym, sprzyja jej dostępności przestrzennej i wzmacnia potencjał rozwojowy. Szczególne znaczenie ma bliskość miasta powiatowego Wieruszów, stanowiącego lokalny ośrodek usługowy i administracyjny, z którym gmina pozostaje w silnych powiązaniach funkcjonalnych.

Najważniejszym elementem układu transportowego o znaczeniu ponadregionalnym jest droga ekspresowa S8, przebiegająca w niedalekim sąsiedztwie gminy. Stanowi ona część jednego z głównych korytarzy transportowych kraju, łączącego południowo-zachodnią i centralną Polskę z Warszawą. Jej obecność zapewnia wysoką dostępność transportową w relacjach krajowych i międzynarodowych, wpływając na poprawę konkurencyjności inwestycyjnej gminy oraz ułatwiając rozwój funkcji gospodarczych, w szczególności logistyki i działalności produkcyjnej.

Uzupełnieniem układu transportowego są drogi wojewódzkie, w tym droga wojewódzka nr 450, która pełni ważną rolę w obsłudze ruchu regionalnego oraz zapewnia powiązania z Wieruszowem i obszarami sąsiednich województw. Drogi te umożliwiają integrację gminy z regionalnym systemem transportowym oraz stanowią istotne elementy dystrybucji ruchu pomiędzy drogami krajowymi a lokalnymi.

Sieć dróg powiatowych odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu dostępności wewnętrznej gminy, łącząc poszczególne miejscowości oraz zapewniając powiązania z sąsiednimi gminami. Drogi te obsługują zarówno ruch lokalny, jak i częściowo ruch ponadlokalny, stanowiąc istotny element systemu transportowego mieszkańców oraz lokalnej gospodarki. Ich stan techniczny oraz parametry użytkowe mają bezpośredni wpływ na poziom dostępności usług publicznych i mobilność mieszkańców.

Najbardziej rozbudowaną część systemu komunikacyjnego stanowią drogi gminne, które zapewniają bezpośrednią obsługę terenów zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej. Sieć ta uzupełniona jest przez drogi transportu rolnego, istotne z punktu widzenia funkcjonowania gospodarki rolnej, umożliwiające dojazd do gruntów rolnych oraz organizację produkcji rolnej.

System transportowy gminy uzupełnia infrastruktura transportu zbiorowego, oparta głównie na komunikacji autobusowej. Zapewnia ona powiązania z Wieruszowem oraz innymi ośrodkami regionu, umożliwiając dostęp do usług publicznych, edukacji oraz rynku pracy. Znaczenie transportu zbiorowego jest szczególnie istotne w kontekście przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu mieszkańców obszarów wiejskich.

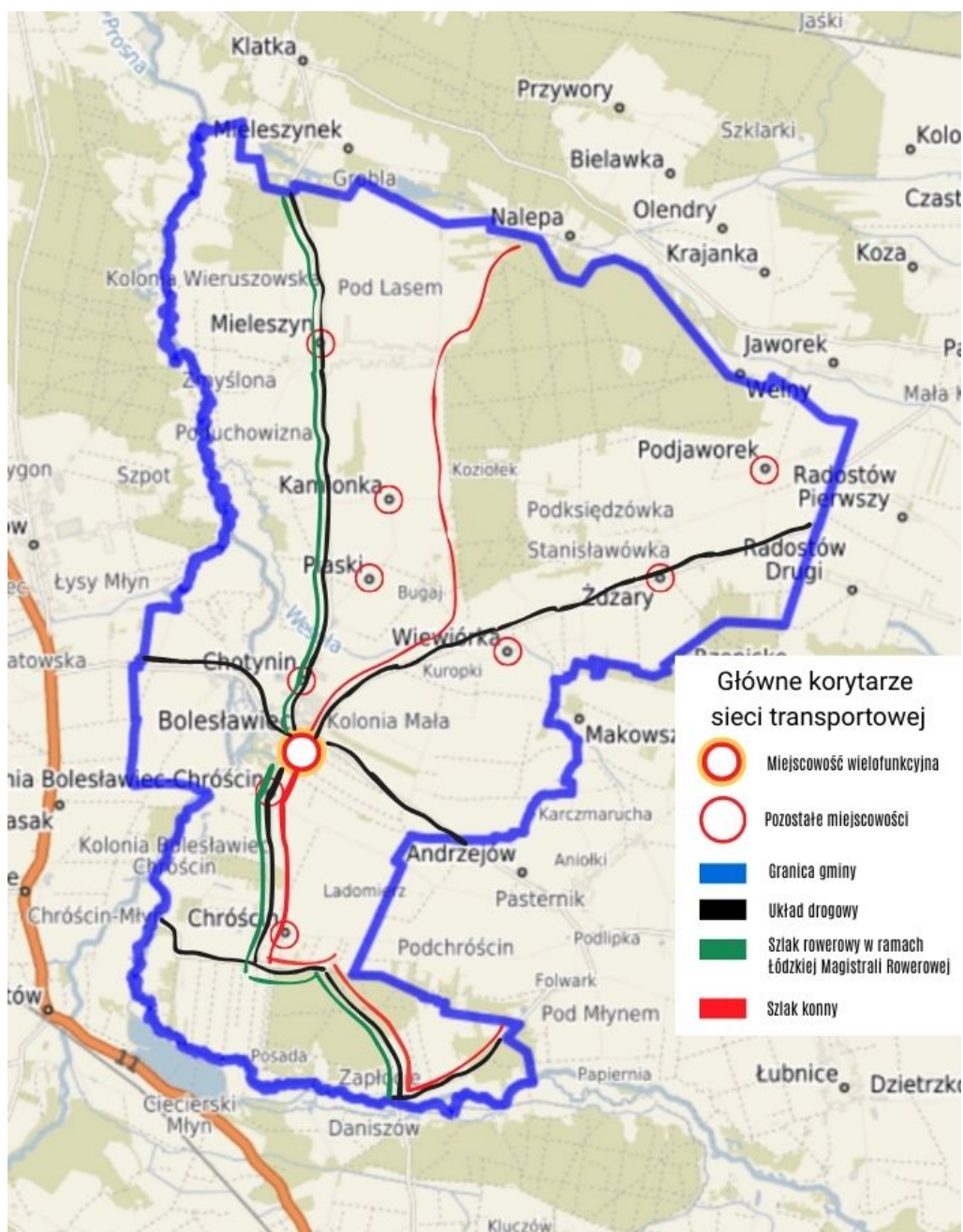
W ostatnich latach obserwuje się wzrost znaczenia transportu niezmotoryzowanego, w szczególności ruchu rowerowego i pieszego. Rozwój infrastruktury rowerowej, w tym lokalnych tras rekreacyjnych, powiązany jest z wykorzystaniem walorów krajobrazowych i przyrodniczych gminy, zwłaszcza doliny Prośny. Trasy te pełnią funkcję rekreacyjną i turystyczną, a w przyszłości mogą stanowić element lokalnego systemu komunikacyjnego, wspierając mobilność mieszkańców oraz rozwój turystyki.

Istotnym wyzwaniem w zakresie funkcjonowania systemu transportowego jest zapewnienie jego spójności oraz integracji pomiędzy poszczególnymi środkami transportu. Dotyczy to zarówno poprawy jakości infrastruktury drogowej, jak i rozwoju rozwiązań sprzyjających mobilności zrównoważonej, w tym transportu publicznego i infrastruktury rowerowej.

W perspektywie do 2030 roku nie przewiduje się zasadniczych zmian w przebiegu głównych korytarzy transportowych. Działania rozwojowe koncentrować się będą przede wszystkim na modernizacji istniejącej infrastruktury, poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego, zwiększeniu przepustowości wybranych odcinków dróg oraz rozwoju sieci dróg lokalnych w obszarach przewidzianych pod rozwój zabudowy mieszkaniowej i działalności gospodarczej.

Kierunki rozwoju systemu transportowego gminy Bolesławiec wpisują się w politykę przestrzenną województwa łódzkiego, w szczególności w zakresie poprawy dostępności transportowej, integracji systemów komunikacyjnych oraz wspierania zrównoważonego rozwoju transportu.

Mapa 4. Główne korytarze i elementy sieci transportowej na terenie gminy Bolesławiec

Źródło: Geoportal opracowanie własne

6.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Infrastruktura techniczna

Gmina Bolestawiec jest w znacznym stopniu wyposażona w podstawową infrastrukturę techniczną. System zaopatrzenia w wodę oparty jest na ujęciach wód podziemnych oraz stacjach uzdatniania wody zlokalizowanych na terenie gminy. Sieć wodociągowa obejmuje większość miejscowości, a stopień zwodociągowania gminy jest wysoki, co zapewnia mieszkańcom dostęp do wody o odpowiedniej jakości.

Gospodarka ściekowa jest rozwinięta w sposób częściowy. Na terenie gminy funkcjonują lokalne systemy kanalizacyjne oraz oczyszczalnie ścieków, jednak nie wszystkie miejscowości są objęte siecią kanalizacyjną. W związku z tym część mieszkańców korzysta z indywidualnych rozwiązań, takich jak zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. W ostatnich latach realizowane są inwestycje związane z rozbudową infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, co stanowi jeden z priorytetów rozwojowych gminy.

Gospodarka odpadami realizowana jest w ramach systemu zorganizowanego, obejmującego selektywną zbiórkę odpadów komunalnych. Na terenie gminy funkcjonuje system odbioru odpadów oraz dostęp do punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), co wpisuje się w regionalny system gospodarki odpadami województwa łódzkiego.

Na obszarze gminy nie występuje scentralizowany system ciepłowniczy. Ogrzewanie budynków realizowane jest indywidualnie, głównie w oparciu o paliwa stałe, gaz płynny, olej opałowy oraz energię elektryczną. Coraz większe znaczenie zyskują odnawialne źródła energii, w szczególności instalacje fotowoltaiczne oraz planowane inwestycje w energetykę wiatrową, zgodne z kierunkami polityki przestrzennej województwa.

System elektroenergetyczny gminy oparty jest na sieciach średniego i niskiego napięcia, zasilanych z regionalnych punktów zasilania. Przez teren gminy przebiegają linie elektroenergetyczne o znaczeniu ponadlokalnym, co zapewnia stabilność dostaw energii i stwarza warunki do dalszego rozwoju gospodarczego.

Sieć telekomunikacyjna jest dobrze rozwinięta i obejmuje zarówno tradycyjną infrastrukturę przewodową, jak i sieci bezprzewodowe. Na terenie gminy funkcjonują stacje bazowe telefonii komórkowej, a mieszkańcy mają coraz szerszy dostęp do szerokopasmowego Internetu, w tym sieci światłowodowej.

Układ komunikacyjny gminy tworzą drogi gminne, powiatowe oraz powiązania z siecią dróg wojewódzkich i krajowych. System ten zapewnia dostępność komunikacyjną zarówno w skali

lokalnej, jak i ponadlokalnej, choć wymaga dalszych modernizacji i rozbudowy, szczególnie w zakresie poprawy jakości nawierzchni i bezpieczeństwa ruchu.

Infrastruktura społeczna

Obsługę administracyjną mieszkańców zapewnia Urząd Gminy w Bolesławcu, który pełni funkcję podstawowej jednostki zarządzającej i koordynującej rozwój lokalny.

Na terenie gminy funkcjonują 2 placówki oświatowe obejmujące szkoły podstawowe oraz przedszkola w Bolesławcu i Żdżarach zapewniające dostęp do edukacji na poziomie podstawowym. Sieć oświatowa jest dostosowana do potrzeb demograficznych gminy, choć obserwowane są tendencje spadkowe liczby uczniów, charakterystyczne dla obszarów wiejskich.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który odpowiada za wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz koordynację działań pomocowych.

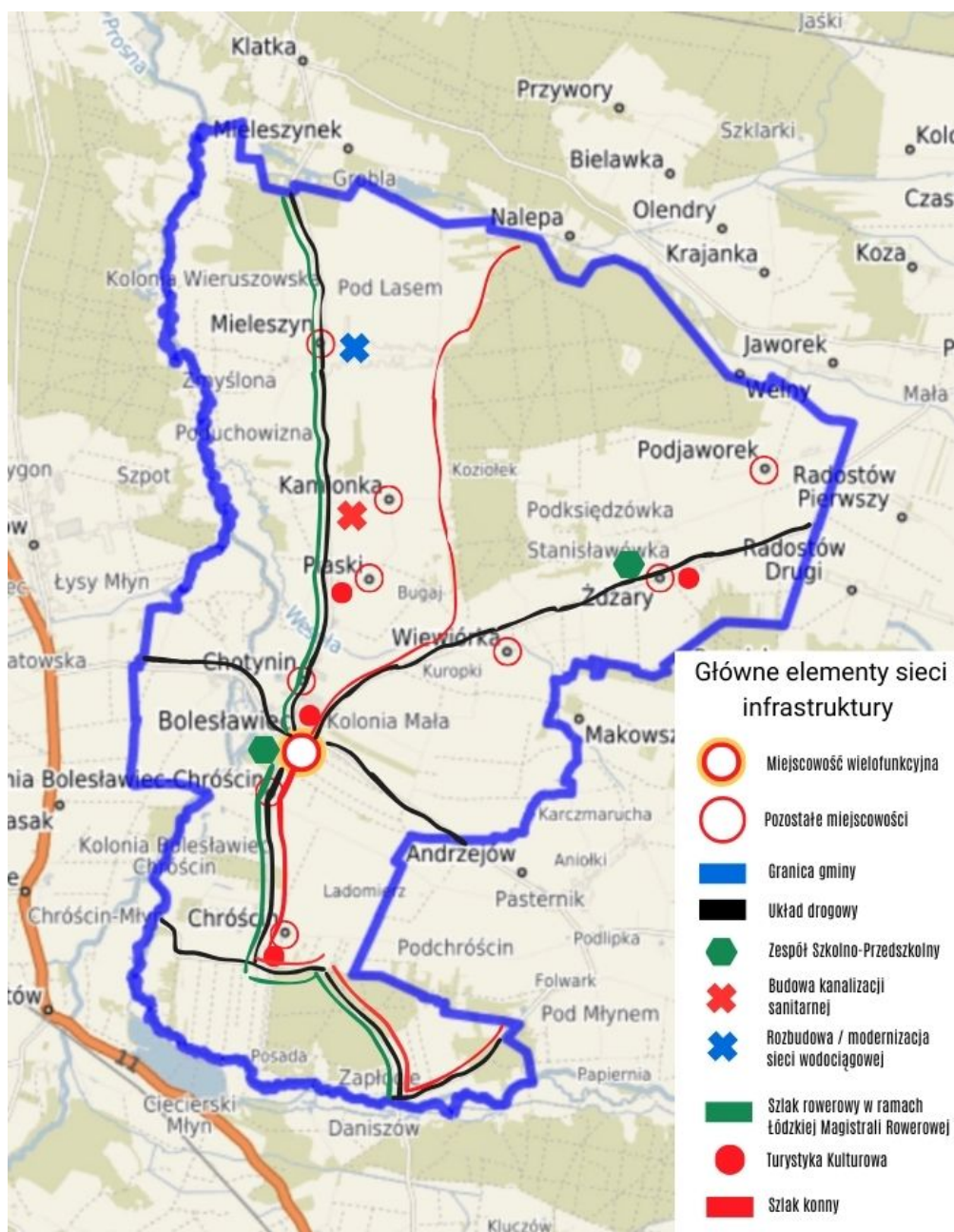
Na terenie gminy funkcjonują instytucje kultury, w tym biblioteki oraz świetlice wiejskie, które stanowią lokalne centra życia społecznego i kulturalnego. Ważnym elementem dziedzictwa kulturowego są również zabytki, w tym ruiny zamku w Bolesławcu, obiekty sakralne oraz zespoły dworsko-parkowe, które pełnią również funkcje turystyczne.

Infrastruktura sportowa i rekreacyjna obejmuje boiska sportowe, sale gimnastyczne przy szkołach oraz tereny rekreacyjne wyposażone w urządzenia do aktywności fizycznej. W ostatnich latach rozwijana jest również infrastruktura rekreacyjna o charakterze lokalnym, w tym place zabaw i siłownie zewnętrzne.

Na terenie gminy funkcjonują jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, które zapewniają bezpieczeństwo mieszkańców oraz realizują zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa.

Dostęp do usług zdrowotnych zapewniają podstawowe placówki opieki zdrowotnej zlokalizowane w gminie oraz w pobliskich ośrodkach miejskich. Mieszkańcy korzystają również z usług specjalistycznych dostępnych poza gminą, w szczególności w Wieruszowie i innych większych ośrodkach.

Mapa 5. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej gminy Bolesławiec

Źródło: Geoportal opracowanie własne

7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Bolestawiec

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:

- Zakłada się ochronę i zachowanie wysokich walorów przyrodniczych gminy, w szczególności doliny rzeki Proсны jako kluczowego korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
- Należy dążyć do zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych oraz przeciwdziałać fragmentacji terenów leśnych, szczególnie w północnej części gminy,
- Rekomenduje się zwiększanie retencji wodnej poprzez rozwój małej retencji, ochronę terenów podmokłych oraz wykorzystanie istniejących zbiorników wodnych,
- Należy chronić obszary objęte formami ochrony przyrody (ok. 36,7% powierzchni gminy), w tym Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Proсны oraz użytki ekologiczne,
- Wskazuje się konieczność przeciwdziałania skutkom zmian klimatu, w tym ograniczania skutków suszy i ekstremalnych zjawisk pogodowych,
- Należy dążyć do poprawy efektywności energetycznej oraz rozwoju odnawialnych źródeł energii przy zachowaniu zasad ochrony krajobrazu,
- Rekomenduje się ograniczanie emisji zanieczyszczeń poprzez modernizację źródeł ciepła oraz rozwój infrastruktury niskoemisyjnej.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- Należy chronić i eksponować lokalne dziedzictwo kulturowe jako element tożsamości gminy oraz potencjał rozwoju turystyki,
- Inwestycje mogące wpływać na krajobraz kulturowy powinny uwzględniać kontekst przestrzenny i historyczny,
- Należy ograniczać lokalizację obiektów zakłócających historyczny układ przestrzenny miejscowości,
- Wskazane jest zachowanie tradycyjnych układów ruralistycznych oraz charakterystycznej zabudowy wiejskiej,
- Rekomenduje się wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w działaniach promocyjnych i rekreacyjnych.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

- Należy dążyć do koncentracji zabudowy i ograniczania jej rozpraszania, szczególnie na terenach o wysokich walorach przyrodniczych,
- Rozwój zabudowy mieszkaniowej powinien odbywać się w pierwszej kolejności poprzez uzupełnianie istniejących struktur osadniczych,
- Należy zapewnić rozwój budownictwa mieszkaniowego odpowiadającego na potrzeby demograficzne, w tym osób młodych i rodzin,
- Wskazane jest tworzenie spójnych przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społecznej,
- Nowe tereny mieszkaniowe powinny być wyposażane w infrastrukturę techniczną i społeczną,
- Należy unikać lokalizacji zabudowy w obszarach zagrożonych powodzią oraz w bezpośrednim sąsiedztwie terenów uciążliwych.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego:

- Nie rekomenduje się wyznaczania nowych terenów dla handlu wielkopowierzchniowego,
- Wskazuje się rozwój lokalnych usług i handlu o charakterze podstawowym, dostępnych dla mieszkańców,
- Należy wspierać rozwój usług w centrach miejscowości oraz w strefach wielofunkcyjnych.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- Należy rozwijać infrastrukturę społeczną, w szczególności w zakresie ochrony zdrowia, opieki nad seniorami oraz edukacji,
- Rekomenduje się rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej wykorzystującej walory środowiskowe gminy,
- Wskazane jest wzmacnianie dostępności usług publicznych na obszarach peryferyjnych,
- Należy modernizować istniejące obiekty użyteczności publicznej.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:

- Należy dążyć do poprawy jakości infrastruktury drogowej oraz jej systematycznej modernizacji,
- Wskazuje się potrzebę rozwoju transportu zbiorowego oraz poprawy powiązań komunikacyjnych z ośrodkami ponadlokalnymi,
- Należy rozwijać infrastrukturę rowerową i rekreacyjną, wykorzystując potencjał turystyczny gminy,

- Rekomenduje się dalszą rozbudowę infrastruktury cyfrowej oraz eliminację wykluczenia cyfrowego,
- Należy rozwijać infrastrukturę wodno-kanalizacyjną i energetyczną, szczególnie na terenach rozwojowych,
- Wskazane jest dostosowanie infrastruktury społecznej do procesu starzenia się społeczeństwa.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy przekraczającej 500 kW:

- Rozwój instalacji OZE powinien odbywać się w sposób zrównoważony, z poszanowaniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych,
- Preferowane są lokalizacje na terenach rolnych o niższej przydatności produkcyjnej,
- Należy unikać lokalizacji instalacji w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej oraz obszarów chronionych,
- Wskazane jest powiązanie rozwoju OZE z rozbudową infrastruktury elektroenergetycznej.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- Przedsięwzięcia tego typu powinny być lokalizowane poza obszarami cennymi przyrodniczo i krajobrazowo,
- Należy uwzględniać ochronę doliny Proсны jako kluczowego obszaru ekologicznego,
- Wymagana jest szczegółowa analiza oddziaływania na środowisko oraz zgodność z przepisami odrębnymi,
- Należy minimalizować konflikty przestrzenne pomiędzy funkcjami gospodarczymi a środowiskowymi.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- Należy zachować funkcję rolniczą gminy jako istotny element lokalnej gospodarki,
- Wskazane jest stosowanie zasad dobrej praktyki rolniczej oraz działań ograniczających degradację gleb,
- Rekomenduje się zwiększanie lesistości oraz poprawę ciągłości kompleksów leśnych,
- Należy chronić grunty rolne wysokiej jakości przed nieuzasadnioną zabudową.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i wymagających przekształceń:

- Nie identyfikuje się obecnie dużych obszarów zdegradowanych wymagających kompleksowej rewitalizacji,

8. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wskazano Obszary Strategicznej Interwencji obejmujące m.in. miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją, a także obszary funkcjonalne i tereny wymagające wsparcia w zakresie dostępności usług i powiązań transportowych. Gmina Bolestawiec powinna monitorować kategorię obszarów wiejskich wymagających wsparcia procesów rozwojowych.

W „Strategii Województwa Łódzkiego 2030” wskazano, że jednym z instrumentów umożliwiających realizację polityki terytorialno-funkcjonalnej są Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), gdzie wspierane będą działania prorozwojowe. Są to:

1. Łódź i jej obszar funkcjonalny, jako ośrodek wojewódzki,
2. miasta powiatowe liczące ponad 20 tys. mieszkańców i ich obszary funkcjonalne, jako ośrodki subregionalne pełniące istotne funkcje w skali sub i regionalnej,
3. **miasta powiatowe tracące funkcje społeczno-gospodarcze, jako obszary strategicznej interwencji na rzecz restrukturyzacji i rewitalizacji,**
4. **gminy wiejskie, nie wchodzące w skład obszarów funkcjonalnych miast, o słabej dostępności do usług publicznych,**
5. obszary funkcjonalne, jako obszary wspierania działań prorozwojowych służących osiągnięciu celów w wymiarze terytorialno-funkcjonalnym,
6. obszary będące w strefie oddziaływania sieci TEN-T, jako obszary efektywnego wykorzystania przewag lokalizacyjnych stanowiące atrakcyjną ofertę inwestycyjną.

9. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy

Nie wskazuje się obszarów strategicznej interwencji na terenie gminy Bolestawiec. Gmina rozwijać się będzie w sposób zrównoważony przestrzennie w oparciu o istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną, która została już ukształtowana. Gmina dążyć będzie do niwelowania dysproporcji rozwojowych, które wynikają przede wszystkim z rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej. Problemy środowiskowe w gminie będą rozwiązywane w skali całej jej przestrzeni. Plany wykonawcze oraz inne dokumenty planistyczne mogą wskazać miejsca szczególnej koncentracji działań, np. odnoszące się do rewitalizacji.

10. System zarządzania Strategią Rozwoju Gminy Bolesławiec 2026–2036

10.1. Zasady wdrażania i monitoringu

Strategia Rozwoju Gminy Bolesławiec na lata 2026–2036 stanowi kluczowy dokument strategiczny wyznaczający kierunki rozwoju gminy w perspektywie długookresowej. Dokument ten jest spójny z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, w szczególności ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego oraz krajowymi dokumentami rozwoju, a jego realizacja ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego gminy.

Realizacja Strategii wymaga systematycznego zarządzania, koordynacji działań oraz stałego monitorowania postępów. Wdrażanie Strategii będzie opierało się na istniejącej strukturze organizacyjnej Gminy Bolesławiec oraz współpracy z partnerami lokalnymi, w tym instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami oraz mieszkańcami.

Do kluczowych podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii należeć będą:

- **Rada Gminy Bolesławiec** – sprawująca nadzór nad realizacją Strategii, uwzględniająca jej zapisy przy uchwalaniu budżetu gminy oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej, a także podejmująca decyzje dotyczące ewentualnych zmian w Strategii;
- **Burmistrz Gminy Bolesławiec** – odpowiedzialny za bieżące zarządzanie realizacją Strategii, inicjowanie projektów rozwojowych, przygotowywanie materiałów dla Rady Gminy oraz prowadzenie działań informacyjnych;
- **Koordynator Strategii** – odpowiedzialny za zbieranie informacji o realizowanych działaniach, przygotowywanie raportów z realizacji Strategii oraz koordynowanie współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi;
- Jednostki organizacyjne gminy oraz partnerzy zewnętrzni – realizujący konkretne projekty i przedsięwzięcia wpisujące się w cele i kierunki działań Strategii.

Monitorowanie realizacji Strategii polegać będzie na zbieraniu informacji i analizowaniu poziomu zbieżności podejmowanych działań z określonymi w Strategii kierunkami (przypisanie inwestycji/ projektu do poszczególnych kierunków działań). Uzupełnieniem monitoringu opierającego się na produktach będzie analiza wskaźnikowa, odnosząca się do wyzwań rozwoju.

Monitoring realizacji Strategii będzie prowadzony w cyklu dwuletnim i obejmować będzie analizę postępu realizacji projektów oraz ocenę zmian społeczno-gospodarczych zachodzących na terenie gminy.

System monitoringu stanowić będzie podstawę do ewaluacji i oceny stopnia aktualności Strategii. Aktualizacja Strategii możliwa będzie w przypadku stwierdzenia istotnych zmian uwarunkowań rozwojowych gminy Bolesławiec.

10.2. Ramy finansowe i źródła finansowania

Potencjalne źródła finansowania działań ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Bolesławiec na lata 2026-2036:

- środki budżetu gminy,
- środki Unii Europejskiej – fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego,
- inne fundusze zewnętrzne – np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetu samorządu województwa – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetu powiatu – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne, np. fundusze celowe,
- środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców.

W ostatnich latach poziom wydatków inwestycyjnych pozostawał zmienny, co było związane zarówno z realizacją projektów infrastrukturalnych, jak i dostępnością środków zewnętrznych, w szczególności funduszy krajowych i europejskich. Średniorocznie wydatki majątkowe gminy kształtowały się na poziomie kilku milionów złotych rocznie, co odpowiada skali inwestycji realizowanych w gminach o podobnej wielkości i potencjale demograficznym.

W analizowanym okresie obserwowano również wzrost wydatków bieżących, wynikający m.in. ze wzrostu kosztów funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego, w tym wydatków na oświatę, pomoc społeczną oraz utrzymanie infrastruktury publicznej. Tendencja ta jest zgodna z ogólnokrajowym trendem wzrostu kosztów usług publicznych oraz rosnących wynagrodzeń w sektorze publicznym.

Zakłada się, że w perspektywie do 2030 roku dochody własne gminy będą stopniowo rosły. Wzrost ten będzie wynikał przede wszystkim ze wzrostu wynagrodzeń mieszkańców oraz związanego z tym wzrostu wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), a także ze stabilnych dochodów z podatków lokalnych, w tym podatku od nieruchomości. Można przyjąć, że

dochody własne gminy w perspektywie 2030 roku wzrosną o kilkanaście procent w stosunku do poziomu z roku 2023.

Jednocześnie należy zakładać, że wzrost dochodów gminy będzie powiązany ze wzrostem wydatków bieżących, co jest typowym zjawiskiem w finansach jednostek samorządu terytorialnego. W związku z tym możliwości zwiększania wydatków majątkowych będą w dużej mierze zależały od skuteczności pozyskiwania środków zewnętrznych, w szczególności funduszy europejskich oraz programów rządowych wspierających rozwój lokalny.

W perspektywie do 2030 roku realne wydaje się utrzymanie poziomu wydatków majątkowych na poziomie zbliżonym do obserwowanego w ostatnich latach, tj. około 3,0–5,0 mln zł rocznie. Oznacza to, że w całym okresie do 2030 roku Gmina Bolesławiec może przeznaczyć na działania rozwojowe (wydatki majątkowe) kwotę rzędu około 20–25 mln zł, przy założeniu utrzymania obecnej polityki inwestycyjnej oraz skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych.

Tabela 7. Wysokość i struktura wydatków gminy Bolesławiec i grupy porównawczej (2019–2023)

Wskaźnik	Obszar	2019	2020	2021	2022	2023	Dynamika (23/19)
Wydatki majątkowe budżetu na 1 mieszkańca (średnia 3 letnia)	Gmina Bolesławiec	412,00	437,00	387,00	298,00	544,00	32,04%
	Średnia w grupie porównawczej	801,00	861,00	821,00	950,00	1 378,00	72,03%
Udział % wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (średnia 3 letnia)	Gmina Bolesławiec	9,40	9,50	7,80	5,50	8,80	-6,38%
	Średnia w grupie porównawczej	16,10	16,10	14,30	14,70	19,00	18,01%

Źródło: MRL

Gmina Bolesławiec w latach 2019–2023 zwiększyła wydatki majątkowe na mieszkańca z 412 zł do 544 zł (dynamika 32,04%), ale pozostaje znacznie poniżej średniej grupy porównawczej (z 801 zł do 1378 zł, dynamika 72,03%), **co odzwierciedla ograniczony potencjał inwestycyjny gminy**. Udział wydatków majątkowych w budżecie gminy spadł z 9,4% do 8,8% (dynamika - 6,38%), w przeciwieństwie do wzrostu w grupie porównawczej z 16,1% do 19,0% (dynamika 18,01%), **wskazując na trudności w finansowaniu rozwoju**.

10.3. Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy Bolesławiec 2026-2036 jest dokumentem wyjściowym dla szeregu polityk rozwojowych poziomu lokalnego, w tym związanych z planowaniem przestrzennym, zagadnieniami społecznymi, ochroną środowiska.

Poniżej przedstawiono informację nt. aktualności wytycznych z poziomu lokalnego polityk rozwoju.

Tabela 8. Ocena aktualności lokalnych planów i polityk rozwoju Gminy Bolesławiec

Lp.	Dokument	Ocena aktualności	Uzasadnienie
1.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bolesławiec	Aktualny	Uchwała nr IV/27/ 2019 Rady Gminy w Bolesławcu z dnia 29 stycznia 2019 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bolesławiec Założenia dokumentu wpisują się w cele i kierunki rozwoju strategii rozwoju Studium przestanie obowiązywać z końcem 2026 r. Zastąpi je Plan ogólny.
2.	Program Opieki nad zabytkami Gminy Bolesławiec	Jest w trakcie opracowywania	Założenia dokumentu wpisują się w cele i kierunki rozwoju strategii rozwoju, niemniej dokument wymaga aktualizacji.
3.	Program ochrony środowiska dla Gminy Bolesławiec 2005	Nieaktualny	Założenia dokumentu wpisują się w cele i kierunki rozwoju strategii rozwoju, niemniej dokument wymaga aktualizacji.
4.	Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Bolesławiec na lata 2014-2032	Aktualny	Założenia dokumentu wpisują się w cele i kierunki rozwoju strategii rozwoju, niemniej dokument wymaga aktualizacji.
5.	Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2023–2026	Aktualny	Uchwała nr XLV/316/2024 Rady Gminy Bolesławiec z dnia 27.09.2023 roku w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2023–2026. Założenia dokumentu wpisują się w cele i kierunki rozwoju strategii rozwoju.
6.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bolesławiec na lata 2024–2028	Aktualny	Uchwała nr V/28/2024 Rady Gminy Bolesławiec z dnia 26 września 2024 r. w sprawie w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Bolesławiec na lata 2024-2028

Lp.	Dokument	Ocena aktualności	Uzasadnienie
			Założenia dokumentu wpisują się w cele i kierunki rozwoju strategii rozwoju.
7.	Gminny Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027	Aktualny	Uchwała nr XIV/106/2025 Rady Gminy Bolestawiec z dnia 26 czerwca 2025r. w sprawie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 w gminie Bolestawiec. Założenia dokumentu wpisują się w cele i kierunki rozwoju strategii rozwoju.
8.	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowymi zasobami Gminy Bolestawiec na lata 2025-2029”	Aktualny	Uchwała Rady Gminy Bolestawiec z dnia 22 maja 2025 r. w sprawie przyjęcia „Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Bolestawiec na lata 2025-2029” Założenia dokumentu wpisują się w cele i kierunki rozwoju strategii rozwoju.

Źródło: opracowanie własne

10.4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W tym rozdziale przedstawiono wytyczne odnoszące się do systemu monitoringu. System monitoringu stworzony został z myślą o stałej obserwacji zmian zachodzących w przestrzeni gminy, które można powiązać z zakresem prowadzonej interwencji publicznej.

System monitoringu opiera się na następujących danych:

- **Wskaźniki produktu** – odnoszące się do kierunków działań. Jest to swoista lista sprawdzająca, odnosząca się do działań, projektów, inwestycji, przedsięwzięć, które podejmowane będą przez lub z inicjatywy Gminy Bolestawiec, które można przypisać do poszczególnych kierunków działań Strategii. Lista wskaźników produktu umożliwia faktyczne śledzenie postępów realizacji Strategii. Punktem wyjścia będą dane dla 2024 roku. Kluczowe dla pomiaru w oparciu o wskaźniki produktu będzie zorganizowanie systemu pozyskiwania danych pochodzących z rozproszonego systemu. Jednocześnie przy doborze wskaźników kierowano się zasadą możliwości pozyskania danych przez zasoby gminne. Większość wskaźników to faktycznie dane i informacje nt. realizowanych inwestycji i projektów przez Gminę Bolestawiec lub podmioty publiczne. Dane pochodzić będą z różnych wydziałów i instytucji, dlatego ważne jest zbudowanie wewnętrznego systemu komunikacji.
- **Wskaźniki rezultatu** – odnoszące się do wyzwań rozwojowych i oceniające oczekiwane efekty realizacji polityki rozwoju Gminy Bolestawiec.

Szczegółowy zakres monitoringu oraz projekt raportu z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bolestawiec na lata 2026-2036 zostanie opracowany w formie osobnego dokumentu. Poniżej przedstawiono propozycje wskaźników produktu odnoszących się do priorytetów oraz wskaźników rezultatu odnoszących się do wyzwań rozwoju.

Tabela 9. Propozycja wskaźników rezultatu i przypisanych do priorytetów Strategii Rozwoju Gminy Bolesławiec na lata 2026-2036r.

Priorytet	Wskaźnik	Rodzaj Wskaźnika	Źródło
Priorytet 1.1. Dostępne Usługi zdrowotne i społeczne	Liczba członków grup artystycznych	R	UG Bolesławiec
	Liczba osób ćwiczących z klubach sportowych	R	UG Bolesławiec
	Wyniki egzaminu 8-klasisty	R	UG Bolesławiec
	Liczba miejsc w żłobkach	P	UG Bolesławiec
	Liczba osób korzystających z instytucji kultury	R	UG Bolesławiec
	Liczba osób korzystających z instytucji sportu i rekreacji	R	UG Bolesławiec
	Liczba wspartych/ utworzonych żłobków	P	UG Bolesławiec
	Liczba wspartych uczniów w ramach zajęć dodatkowych/ edukacji włączającej	R	UG Bolesławiec
	Liczba wspartych/ zmodernizowanych komunalnych obiektów mieszkaniowych	P	UG Bolesławiec
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	P	UG Bolesławiec
Priorytet 1.2. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna	Liczba osób uczestniczących w konsultacjach społecznych	R	UG Bolesławiec
	Liczba osób korzystających ze świetlic wiejskich	R	UG Bolesławiec
	Liczba osób wspartych w ramach usług opiekuńczych	R	UG Bolesławiec
	Liczba przestępstw ogółem	P	Policja
	Liczba konsultacji społecznych	R	UG Bolesławiec
	Liczba utworzonej/ zmodernizowanej infrastruktury społecznej	P	UG Bolesławiec
	Liczba wspartych miejsc/ obiektów i przestrzeni publicznych	P	UG Bolesławiec
	Udział środków przeznaczanych na wsparcie realizacji zadań przez NGO w stosunku do wydatków bieżących	R	UG Bolesławiec
	Liczba wspartych klubów sportowych	R	UG Bolesławiec
Priorytet 1.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania	Liczba mieszkańców	R	UG Bolesławiec
	Wysokość dochodu Gminy z podatku PIT	R	UG Bolesławiec
	Liczba powierzchni podłączonych do infrastruktury sieciowej działek inwestycyjnych	R	UG Bolesławiec

Priorytet	Wskaźnik	Rodzaj Wskaźnika	Źródło
	Długość wspartej/ utworzonej infrastruktury kanalizacyjnej	P	UG Bolesławiec
Priorytet 2.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy (REGON)	R	GUS
	Wysokość dochodu Gminy z podatku od nieruchomości	R	UG Bolesławiec
	Wysokość dochodu Gminy z podatku CIT	R	UG Bolesławiec
	Liczba osób bezrobotnych	R	PUP
	Długość wspartych dróg	P	UG Bolesławiec
Priorytet 2.2. Wzmacnianie Lokalnego rynku Pracy	Liczba osób bezrobotnych	R	PUP
	Saldo migracji ludności w wieku produkcyjnym	R	UG Bolesławiec
	Liczba wspartych przedsiębiorstw (np. dotacje, granty, inkubacja)	P	UG Bolesławiec
	Liczba osób podejmujących działalność gospodarczą	R	GUS
Priorytet 2.3. Gmina przyjazna inwestorom	Liczba wydanych pozwoleń na budowę dla inwestycji gospodarczych	P	UG Bolesławiec
	Liczba działań promujących ofertę inwestycyjną gminy	R	UG Bolesławiec
	Liczba przygotowanych ofert inwestycyjnych / terenów inwestycyjnych	R	UG Bolesławiec
	Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy dla inwestycji gospodarczych	P	UG Bolesławiec
Priorytet 3.1. Poprawa dostępności Komunikacyjnej	Długość wybudowanych lub zmodernizowanych dróg gminnych	P	UG Bolesławiec
	Długość wybudowanych lub zmodernizowanych chodników / ścieżek rowerowych	P	UG Bolesławiec
	Liczba połączeń komunikacji publicznej z gminy do ośrodków powiatowych / regionalnych	R	UG Bolesławiec
	Liczba inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej	R	UG Bolesławiec
Priorytet 3.2. Rozwijanie infrastruktury technicznej i cyfrowej	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowo-kanalizacyjnej	R	UG Bolesławiec
	Odsetek gospodarstw domowych z dostępem do internetu szerokopasmowego	R	UG Bolesławiec
	Liczba zrealizowanych inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej	R	UG Bolesławiec

Priorytet	Wskaźnik	Rodzaj Wskaźnika	Źródło
	Liczba wdrożonych e-usług w administracji publicznej	R	UG Bolesławiec
Priorytet 3.3. Ochrona Środowiska i racjonalne zagospodarowanie przestrzeni	Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie w stosunku do ogółu zebranych odpadów komunalnych	R	Zakład Usług Komunalnych w Bolesławcu
	Stan wód powierzchniowych	R	GIOŚ
	Stan powietrza atmosferycznego	R	GIOŚ
	Liczba poddanych termomodernizacji obiektów gminnych	P	UG Bolesławiec
	Liczba gospodarstw, którym udzielono wsparcia finansowego na zmianę systemu ogrzewania i termomodernizację	R	UG Bolesławiec
	Liczba zrealizowanych przez Gminę inwestycji z zakresu zwiększania retencji	P	UG Bolesławiec

Źródło: opracowanie własne

11. Spójność strategii rozwoju gminy ze strategią rozwoju województwa Łódzkiego

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Bolesławiec na lata 2026-2036 spójne są ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Strategia rozwoju zakłada realizację działań ukierunkowanych na rozwój gospodarczy. Tym samym wpisuje się w założenia Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego **w celu 1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka**. Kierunki rozwoju gminy Bolesławiec wskazują na potrzebę wzmocnienia gospodarczego i zwiększenia aktywności gospodarczej wśród lokalnych przedsiębiorców, a także w relacji dostarczenia rozwiązań biznesowych dla przedsiębiorców z poza gminy.

Założenia Strategii rozwoju gminy wpisują się w szczególności w wymiar społeczny polityki rozwoju województwa, ujęty w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 w celu nr **2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans**. Kierunki rozwoju gminy Bolesławiec wskazują na potrzebę integracji społecznej, zwiększenia aktywności społeczeństwa i jego zaangażowania w rozwój lokalny. Jednym z kluczowych wyzwań rozwoju jest uwzględnienie sytuacji demograficznej gminy, którą charakteryzuje spadek liczby mieszkańców, przy jednoczesnym wzroście udziału osób starszych.

Założenia Strategii rozwoju gminy nawiązują bezpośrednio do założeń celu 3. Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 **Atrakcyjna i dostępna przestrzeń**. Strategia rozwoju Gminy Bolesławiec zakłada zachowanie bioróżnorodności, wzmocnienie energooszczędności i wykorzystania OZE, rozwój infrastruktury kanalizacyjnej sprzyjający poprawie stanu wód powierzchniowych oraz wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany nieefektywnych źródeł ciepła.

Tabela 10. Spójność założeń Strategii Województwa Łódzkiego 2030 ze strategią Gminy Bolestawiec na lata 2026 -2036

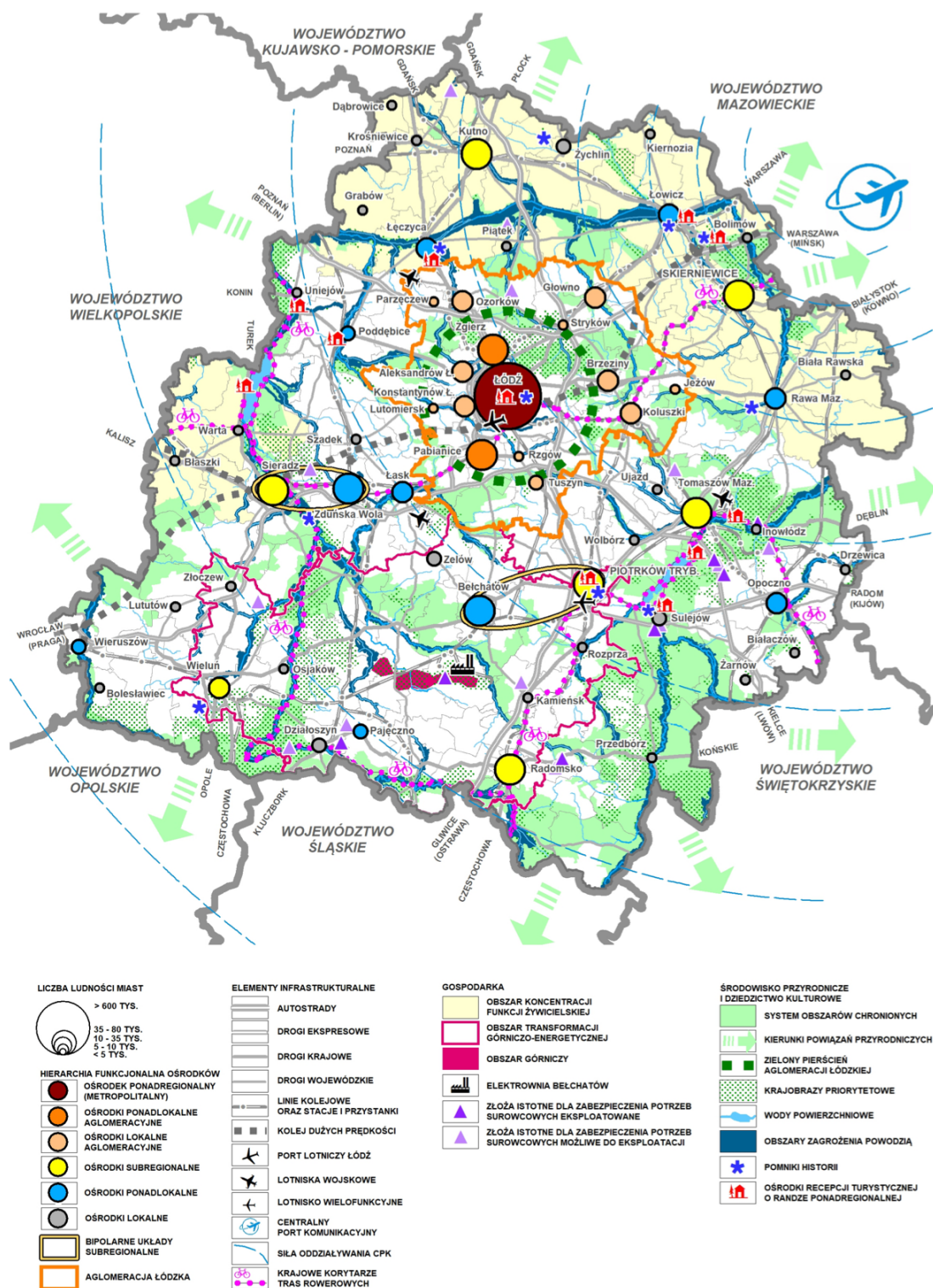
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Powiązania wykazane w Strategii Rozwoju Gminy Bolestawiec
Cel 1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka	
1.1. Zwiększenie potencjału Badawczego	Priorytet 2.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości Priorytet 2.3. Gmina przyjazna inwestorom
1.2. Podnoszenie jakości kapitału Ludzkiego	Priorytet 1.2. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna Priorytet 1.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania
1.3. Wsparcie rozwoju MŚP	Priorytet 2.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości Priorytet 2.3. Gmina przyjazna inwestorom
1.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności	Priorytet 2.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości Priorytet 2.3. Gmina przyjazna inwestorom
Cel 2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans	
2.1. Rozwój kapitału społecznego	Priorytet 1.2. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna Priorytet 1.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania Priorytet 2.2. Wzmacnianie Lokalnego rynku Pracy
2.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	Priorytet 1.1. Dostępne Usługi zdrowotne i społeczne
2.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego	Priorytet 1.1. Dostępne Usługi zdrowotne i społeczne Priorytet 1.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania Priorytet 2.2. Wzmacnianie Lokalnego rynku Pracy
Cel 3. Atrakcyjna i Dostępna Przestrzeń	
3.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska	Priorytet 3.3. Ochrona Środowiska i racjonalne zagospodarowanie przestrzeni
3.2. Ochrona i Kształtowanie Krajobrazu	Priorytet 3.3. Ochrona Środowiska i racjonalne zagospodarowanie przestrzeni
3.3. Zwiększenie Dostępności Transportowej	Priorytet 3.1. Gmina dobrze skomunikowana i racjonalnie zagospodarowana przestrzennie

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Powiązania wykazane w Strategii Rozwoju Gminy Bolestawiec
3.4. Nowoczesna energetyka w Województwie	Priorytet 2.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości
3.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami	Priorytet 3.3. Ochrona Środowiska i racjonalne zagospodarowanie przestrzeni
3.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych	Priorytet 2.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości Priorytet 3.2. Rozwijanie infrastruktury technicznej i cyfrowej

Źródło: opracowanie własne

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Bolestawiec wpisują się w wymiar terytorialny polityki rozwoju województwa łódzkiego. Sposób prowadzenia polityki rozwoju przestrzennego regionu wynika z ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, przyjętego uchwałą Nr LV/679/2018 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r.

Rysunek 2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa łódzkiego

Źródło: Strategia województwa łódzkiego 2030, s.205

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego podkreśla, iż zgodnie z obowiązującą doktryną prowadzenia polityki rozwoju przestrzennego w Polsce, planowanie zagospodarowania przestrzennego powinno odbywać się z uwzględnieniem obszarów

o specyficznych cechach fizyczno-geograficznych lub zjawiskach społeczno-gospodarczych, dzięki czemu możliwe będzie wydobycie lokalnych i regionalnych potencjałów oraz minimalizowanie sytuacji konfliktowych.

Województwo łódzkie cechuje się dużym zróżnicowaniem wynikającym zarówno z bogatej historii, jak i z materialnego oraz niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Swoim zasięgiem obejmuje obszary należące niegdyś do kilku historycznych jednostek administracyjnych tzw. Polski Środkowej. Rdzeń terytorialny regionu tworzą przede wszystkim ziemie łęczycka i sieradzka wraz z Wieluńskiem, fragment ziemi rawskiej z Księstwem Łowickim oraz teren Opoczyńskiego.

Najbardziej kompleksowy obraz liczby i charakteru zasobów dziedzictwa materialnego regionu przedstawia wojewódzka ewidencja zabytków (WEZ). Według danych z 2015 roku obejmowała ona 6 747 obiektów, z czego 37,7% stanowiły obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków.

Cenne zespoły architektoniczne występują również na terenie gminy Bolesławiec. W bogatym i zróżnicowanym krajobrazie kulturowym województwa wyodrębniono łącznie 72 ośrodki, w tym siedem o szczególnie unikatowym, historycznym charakterze oraz 54 ośrodki o znaczeniu lokalnym, do których zalicza się także obszary znajdujące się w gminie Bolesławiec.

Cechujący się szczególnymi wartościami zabytkowymi oraz krajobrazowo-kulturowymi obszar ten wymaga wzmocnienia ochrony prawnej w ujęciu przestrzennym w tym wzmacnianie ochrony obszarowej dla szczególnie cennych form zabytkowego krajobrazu kulturowego regionu. Dotyczy to zwłaszcza doliny Prozny na odcinku Bolesławiec–Chróścín.

Do kluczowych wyzwań rozwojowych tego obszaru zalicza się przede wszystkim niski poziom rozwoju infrastruktury turystycznej, w tym ograniczoną bazę noclegową i gastronomiczną, a także rosnącą presję urbanizacyjną na tereny o wysokich walorach przyrodniczych oraz obszary zagrożone zalewaniem. Gmina Bolesławiec została jednocześnie wskazana jako teren predysponowany do rozwoju turystyki konnej oraz turystyki kulturowej.

Na obszarze gminy Bolesławiec znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Prozny, powołany na mocy uchwały Nr XXX/398/16 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 29 listopada 2016 r. Akt ten określa granice obszaru oraz zasady czynnej ochrony ekosystemów leśnych, nieleśnych i wodnych, mające na celu zachowanie ich trwałości i różnorodności biologicznej. Wprowadzono również określone zakazy, uwzględniające wyjątki wynikające ze specyfiki zagospodarowania poszczególnych części terenu.

Obszar obejmuje teren siedmiu gmin: Bolesławiec, Galewice, Łubnice, Sokolniki, miasto i gminę Wieruszów, a także gminy Mokrsko i Skomlin. Jego utworzenie miało na celu ochronę cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zróżnicowanych ekosystemów,

w szczególności naturalnego koryta rzeki Proсны. Teren ten posiada również istotne znaczenie dla rozwoju turystyki i rekreacji oraz pełni funkcję korytarza ekologicznego.

Obszar został włączony do europejskiej sieci ECONET jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym, ponieważ rzeka Proсна stanowi naturalne połączenie w ramach systemu obszarów chronionych. W związku z tym przy planowaniu zagospodarowania przestrzennego konieczne jest uwzględnianie obowiązujących przepisów dotyczących tego obszaru chronionego.

Województwo łódzkie, ze względu na utrzymujące się i pogłębiające niekorzystne procesy demograficzne, stanowi obszar problemowy w skali kraju. Region od wielu lat doświadcza systematycznego spadku liczby ludności, wynikającego zarówno z ujemnego przyrostu naturalnego, jak i odpływu migracyjnego, w szczególności osób młodych i w wieku produkcyjnym. Zjawiskom tym towarzyszy postępujący proces starzenia się społeczeństwa, który dodatkowo pogłębia wyzwania rozwojowe.

Wskaźniki dotyczące zmian liczby ludności w gminach województwa łódzkiego, w tym także w gminach o charakterze wiejskim i miejsko-wiejskim, potwierdzają aktualność i trwałość problemu depopulacji, szczególnie widocznego na obszarach peryferyjnych.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego zdefiniowano wyzwania rozwoju przestrzennego regionu, co pokazuje poniższa tabela:

Tabela 11. Wyzwania rozwojowe województwa łódzkiego

OSADNICTWO
1. Przeciwdziałanie procesom depopulacji ośrodków miejskich oraz peryferyzacji obszarów wiejskich
TRANSPORT
1. Wzmocnienie drogowej dostępności regionu
2. Włączenie regionu w system szybkich połączeń kolejowych
3. Poprawa lotniczej dostępności regionu opartej o uzupełniające się porty lotnicze: CPK i PL Łódź
4. Zwiększenie jakości i integracji publicznego transportu zbiorowego
5. Wzmocnienie intermodalności transportu towarowego i rozwój usług logistycznych
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego
2. Poprawa dostępności do dystrybucyjnej sieci gazowej
3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
4. Likwidacja dysproporcji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
5. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami na rzecz rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym
6. Rozwój systemu teleinformatycznego

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE
1. Efektywne wykorzystanie zasobów i potencjału oraz poprawa stanu środowiska przyrodniczego
2. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego
3. Minimalizacja zagrożeń środowiska przyrodniczego
DZIEDZICTWO KULTUROWE
1. Kompleksowe rozpoznanie zachowanego zasobu materialnego dziedzictwa kulturowego i dokumentowanie jego wartości
2. Ochrona różnorodności i specyficznych cech dziedzictwa kulturowego
TURYSTYKA I REKREACJA
1. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości infrastruktury turystycznej
2. Kształtowanie wizerunkowych form turystyki
3. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i zmiana wizerunku województwa
KRAJOBRAZ I ŁĄD PRZESTRZENNY
1. Zachowanie wartości i jakości krajobrazu
2. Przeciwdziałanie zagrożeniom dla możliwości zachowania wartości krajobrazu
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
1. Utrzymanie infrastruktury obronnej i zapewnienie możliwości prowadzenia działań ratowniczych

Źródło: Strategia Województwa Łódzkiego 2030

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Bolesławiec 2026-2036 pozostają w bezpośredniej zgodności z kierunkami rozwoju określonymi na poziomie regionalnym. Dokument ten jest spójny z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, wpisując się w nadrzędną zasadę zagospodarowania przestrzennego, jaką jest zrównoważony rozwój. Strategia ma charakter kompleksowy, obejmując wszystkie kluczowe obszary rozwoju lokalnego, i wykazuje wysoką zgodność ze szczegółowymi zasadami zagospodarowania przestrzennego przyjętymi w dokumentach planistycznych województwa łódzkiego.

Tabela 12. Spójność zasad gospodarowania przestrzenią przyjętych w PZPWŁ z założeniami Strategii Rozwoju Gminy Bolestawiec na lata 2026-2036.

Szczegółowe zasady gospodarowania przestrzenią przyjęte w PZPWŁ	Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Bolestawiec z zapisami PZPWŁ	Uzasadnienie
Zachowanie czytelnych granic między terenami zabudowy a obszarami otwartymi	Bardzo wysoka spójność	Strategia rozwoju zakłada poprawę jakości życia w tym poprzez rozwój infrastruktury, co sprzyjać będzie osadnictwu.
przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy, w szczególności wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych	Wysoka Spójność	Kwestie racjonalnego gospodarowania związanego z rozwojem zabudowy opisane zostały w modelu funkcjonalno-przestrzennym, co będzie miało swoje przełożenie na treść Planu ogólnego.
ograniczanie urbanizacji na terenach pozbawionych dostępu do transportu publicznego	Wysoka Spójność	Działania rozwojowe skupione będą na przestrzeni zurbanizowanej.
dostosowanie rozwoju zabudowy do możliwości obsługi infrastrukturą techniczną	Bardzo wysoka spójność	Strategia sprzyja rozwojowi zabudowy w obszarach dostosowanych do ich możliwości i struktury planistycznej
ochrona korytarzy przewietrzających i terenów pełniących funkcje klimatyczne	Bardzo wysoka spójność	W Strategii rozwoju przyjęto zasady zachowania ładu przestrzennego, co wyrażone zostało również w modelu funkcjonalno-przestrzennym.
unikanie lokalizacji zabudowy na terenach zagrożonych (np. powodziowych)	Bardzo wysoka spójność	Kwestie racjonalnego gospodarowania związanego z rozwojem zabudowy opisane zostały w modelu funkcjonalno-przestrzennym, co będzie miało swoje przełożenie na treść Planu ogólnego.
ograniczanie ingerencji w obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo	Wysoka Spójność	W Strategii rozwoju przyjęto zasady zachowania ładu przestrzennego, co wyrażone zostało również w modelu funkcjonalno-przestrzennym.
kształtowanie struktur przestrzennych z uwzględnieniem uwarunkowań krajobrazowych	Bardzo wysoka spójność	Wymiar dostępności jest jednym z kluczowych zagadnień ujętych w Strategii rozwoju.
ochrona osi widokowych, panoram i dominant przestrzennych	Wysoka Spójność	Wymiar środowiskowy w Strategii rozwoju związany jest z Ochroną krajobrazu oraz elementami Turystyki kulturowej i konnej.
eliminowanie elementów dysharmonijnych w krajobrazie (np. chaotycznej reklamy)	Wysoka Spójność	Strategia sprzyja rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości uwzględniając wymiar

Szczegółowe zasady gospodarowania przestrzenią przyjęte w PZPWŁ	Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Bolestawiec z zapisami PZPWŁ	Uzasadnienie
		kulturowy i turystyczny zatem spójny i harmonijny z lokalną strukturą
ochrona i zachowanie autentyzmu obszarów zabytkowych	Wysoka Spójność	W strategii wskazuje się na obszar turystyczny kulturowo i spójny ze środowiskiem.
rozwój zabudowy mieszkaniowej wraz z dostępem do usług publicznych	Wysoka Spójność	Kwestie racjonalnego gospodarowania związanego z zabudową mieszkalną opisane zostały w modelu funkcjonalno-przestrzennym, co będzie miało swoje przełożenie na treść Planu ogólnego.
integracja terenów zieleni z systemem przyrodniczym	Wysoka Spójność	Wymiar środowiskowy w Strategii rozwoju związany jest z Ochroną krajobrazu oraz elementami Turystyki kulturowej i konnej.
rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (np. retencja wód)	Wysoka Spójność	W strategii wskazuje się bezpośrednio działania związane z poprawą retencji wód.
racjonalne prowadzenie infrastruktury technicznej (np. wspólne korytarze sieci)	Wysoka Spójność	W strategii całościowo i kompleksowo wskazuje się na rozwijanie infrastruktury cyfrowej i technicznej

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego określono cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego, które odnoszą się również do obszarów wiejskich wymagających wsparcia procesów rozwojowych, w tym gminy Bolestawiec. Do najważniejszych celów w tym zakresie należą:

- rozwój wielofunkcyjny obszarów wiejskich, w tym rozwój nowoczesnego i zrównoważonego rolnictwa oraz funkcji turystycznych i rekreacyjnych,
- wzmacnianie roli ośrodków gminnych jako centrów koncentracji usług publicznych,
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury technicznej, komunalnej oraz zwiększenie dostępności usług,
- ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz dziedzictwa kulturowego,
- poprawa dostępności transportowej i powiązań z ośrodkami miejskimi.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Bolestawiec 2026-2036 wpisują się w szczególności w cele związane z podnoszeniem jakości życia mieszkańców, ochroną zasobów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego oraz wzmacnianiem dostępności przestrzennej. Przyjęte kierunki działań oraz zakres interwencji strategii pozostają spójne z kierunkami

zagospodarowania przestrzennego określonymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.

Tabela 13. Spójność pomiędzy Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego a Strategią Gminy Bolesławiec.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego (woj. łódzkie)	Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Bolesławiec na lata 2026-2036
Rozwój wielofunkcyjny obszarów wiejskich (rolnictwo, turystyka, funkcje pozarolnicze)	Rozwój turystyki (w tym turystyki kulturowej i konnej), wspieranie lokalnej przedsiębiorczości
Wzmacnianie roli ośrodków gminnych jako centrów usług	Rozwój usług publicznych i społecznych na terenie gminy
Poprawa jakości życia mieszkańców	Inwestycje w infrastrukturę techniczną, społeczną i komunalną
Poprawa dostępności transportowej i powiązań z ośrodkami miejskimi	Rozwój infrastruktury drogowej i poprawa dostępności komunikacyjnej
Rozwój infrastruktury technicznej (wod.-kan., energetyka, cyfryzacja)	Modernizacja infrastruktury komunalnej oraz rozwój dostępu do usług publicznych
Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego	Ochrona walorów przyrodniczych (np. Dolina Proсны), działania proekologiczne
Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu	Zachowanie i wykorzystanie lokalnego dziedzictwa kulturowego
Rozwój turystyki i rekreacji	Rozwój oferty turystycznej gminy
Kształtowanie ładu przestrzennego i ograniczanie rozpraszania zabudowy	Planowanie przestrzenne uwzględniające zrównoważony rozwój
Rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury oraz retencji	Działania związane z ochroną środowiska i gospodarowaniem wodami

Źródło: opracowanie własne

12. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112), zwanej dalej ustawą OOS, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga projekt strategii rozwoju, który wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Celem prognozy oddziaływania na środowisko jest ocena, czy zapisy Strategii Rozwoju Gminy Bolestawiec 2026-2036 nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Prognoza służy również identyfikacji potencjalnych skutków środowiskowych wynikających z realizacji założeń dokumentu oraz określeniu ryzyka wystąpienia ewentualnych konfliktów i zagrożeń środowiskowych.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Bolestawiec 2026-2036 została opracowana zgodnie z przepisami ustawy OOS, w uzgodnieniu z właściwymi organami, tj. Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Łodzi oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Łodzi, i stanowi odrębny dokument.

13. Spis tabel i wykresów

Tabela 1. Czynniki rozwojowe SWOT gminy Bolesławiec w sferze społecznej.....	7
Tabela 2. Czynniki rozwojowe SWOT gminy Bolesławiec w sferze gospodarczej.....	10
Tabela 3. Czynniki rozwojowe SWOT gminy Bolesławiec w sferze przestrzennej.....	14
Tabela 4. Priorytety i kierunki działań w celu nr 1. Gmina przyjazna mieszkańcom	28
Tabela 5. Priorytety i kierunki działań w celu nr 2. Gmina rozwijająca lokalną gospodarkę	33
Tabela 6. Priorytety i kierunki działań w celu nr 3 Gmina dobrze skomunikowana i racjonalnie zagospodarowana przestrzennie	37
Tabela 7. Wysokość i struktura wydatków gminy Bolesławiec i grupy porównawczej (2019–2023)	59
Tabela 8. Ocena aktualności lokalnych planów i polityk rozwoju Gminy Bolesławiec	60
Tabela 9. Propozycja wskaźników rezultatu i przypisanych do priorytetów Strategii Rozwoju Gminy Bolesławiec na lata 2026-2036r.	63
Tabela 10. Spójność założeń Strategii Województwa Łódzkiego 2030 ze strategią Gminy Bolesławiec na lata 2026 -2036	67
Tabela 11. Wyzwania rozwojowe województwa łódzkiego.....	71
Tabela 12. Spójność zasad gospodarowania przestrzenią przyjętych w PZPWŁ z założeniami Strategii Rozwoju Gminy Bolesławiec na lata 2026-2036.	73
Tabela 13. Spójność pomiędzy Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego a Strategia Gminy Bolesławiec.....	75
 Rysunek 1. Wyzwania Rozwojowe Gminy Bolesławiec	17
Rysunek 2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa łódzkiego.....	69
 Mapa 1. Struktura osadnicza gminy Bolesławiec.....	40
Mapa 2. System powiązań przyrodniczych na obszarze gminy Bolesławiec – Dolina Prosnys.....	43
Mapa 3. System powiązań przyrodniczych na obszarze gminy Bolesławiec – Zagrożenie powodzią	44
Mapa 4. Główne korytarze i elementy sieci transportowej na terenie gminy Bolesławiec	47
Mapa 5. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej gminy Bolesławiec	50
Mapa 6. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Bolesławiec	54